

Revision af iværksættervirksomheder

med særlig fokus på aktivering af
udviklingsomkostninger

Forfatter: Mads Dyreborg Top

Studienr.: 20161010

Vejleder: Hans B. Vistisen

Aflevering: December 2018

Forord

Nærværende afhandling er udarbejdet af undertegnet som afslutning på cand.merc.aud. studiet på Aalborg Universitet henover efteråret 2018 og i henhold til godkendt emneområde samt problemformulering.

Afhandlingen er udarbejdet indenfor fagområderne ekstern rapportering og revision, og indeholder en gennemgang af aktiverede udviklingsomkostninger. Afhandlingen indeholder forståelse for revision af årsrapporten, med fokus på aktiverede udviklingsomkostninger, i henhold til Årsregnskabsloven, internationale regnskabsstandarder og internationale standarder om revision, tilpasset danske krav.

I ønskes god læselyst.

Randers, 18. december 2018

Mads Dyreborg Top

Studienr. 20161010

Indholdsfortegnelse

1. Indledning.....	7
1.1 Problemformulering.....	8
1.2 Afgrænsning	8
1.3 Metode	9
1.4 Struktur	10
1.5 Kildekritik.....	11
2. Iværksættervirksomheder.....	12
2.1 Iværksætterselskab	12
2.2 Anpartsselskab og Aktieselskab	14
2.3 Særlige kendetegn ved iværksættervirksomheder	15
2.4 Delkonklusion.....	16
3. Aktiver	18
3.1 Årsregnskabsloven og internationale regnskabsstandarder.....	18
3.1.1 Materielle og immaterielle anlægsaktiver	18
3.2 Aktiverede udviklingsomkostninger.....	22
3.3 Delkonklusion	25
4. Revision af iværksættervirksomhed.....	27
4.1 Regnskabsklasse og valg/fravalg af revision	27
4.1.1 Godkendt revisor.....	28
4.2 Revision med fokus på aktiverede udviklingsomkostninger	29
4.3 Planlægning	30
4.3.1 Uafhængighed, faglige kompetencer og ressourcer	30
4.3.2 Informationsindsamling	30
4.3.3 Væsentlighed.....	31
4.3.4 Risiko og revisionsmål	32
4.3.5 Revisionsstrategi	34
4.4 Udførelse	36
4.4.1 Udførelse af revision af aktiverede udviklingsomkostninger.....	37
4.5 Delkonklusion.....	44
5. Revisionsmæssige overvejelser ved manglende likviditet	45
5.1 Regnskabsmanipulation	45
5.2 Going concern	47
5.3 Delkonklusion.....	49

6. Revisors rapportering.....	51
6.1 Den uafhængige revisors revisionspåtegning	51
6.1.1 Bekendtgørelse om godkendte revisors erklæring.....	51
6.1.2 Internationale standarder om revision	55
6.2 Delkonklusion.....	57
7. Analyse af regnskaber med aktiverede udviklingsomkostninger	58
7.1 Indsamling af empiri.....	58
7.2 Analyse af reviderede regnskaber.....	58
7.2.1 Regnskabsmæssige forhold.....	60
7.2.2 Den uafhængige revisors revisionspåtegning	61
7.3 Delkonklusion.....	63
8. Konklusion	64
9. Perspektivering.....	70
10. Litteraturliste.....	71
11. Bilag 1 – Oversigt internationale standarder om revision (ISA)	74
12. Bilag 2 – Ledelsens regnskabserklæring.....	76
13. Bilag 3 – Den uafhængige revisors revisionspåtegning.....	79

English summary

Over the last three years, the Danish competitiveness at global level has stood still in 12th place. This in spite of a political desire to promote competitiveness by compiling different types of business that can blame entrepreneurs who dream of starting their business. Entrepreneurs who wants to establish a company have different options, including entrepreneurship, limited partnership and limited liability company. Companies defined as entrepreneurs, as the term covers a company whose existence are based on development.

With the development of ideas, costs are not necessarily matched by a corresponding income, as the company may be in its development phase without a finished product to sell. Therefore, it is possible to capitalize costs linked to development projects in the company's balance sheet as an intangible fixed asset. The fact that the costs are capitalized takes place based on management's prerequisite that the asset will in future ensure the company's economic benefits.

The purpose of this dissertation is to explain and analyze on the complexity of the item, development costs, and the audit considerations and actions that ultimately contribute to the auditor's conclusion. The dissertation contains a review of the different types of companies that can form the framework for an entrepreneurial activity under the Danish Financial Statements Act, including the advantages and disadvantages of the various types of companies.

The dissertation explains the definition of an asset, tangible as well as intangible, in accordance with the Danish Financial Statements Act and subsequent comparisons with international accounting standards to ensure the understanding of the item. For development costs, it is identified as an identifiable non-monetary asset without a physical substance, so that recognition and measurement, presentation and disclosure, including measurement basis for the value of the asset, have been reviewed.

Following the understanding of the financial statements in accordance with the Danish Financial Statements Act and the International Financial Reporting Standards, accountant has been defined as whom can revise a company's annual report. An authorized auditor is identified as an independent person who, with professional competence and sufficient resources, can assume the role of public trust representative and in accordance with the Danish Public Accountants Act, must revise an annual report and subsequently draw up his audit report with conclusion.

The audit phases are, with focus on development costs being reviewed and identified as planning, execution and reporting. The audit has been found in accordance with International Standards on Auditing (ISA).

In the planning, the auditor requires understanding of the company and its environment in order to adequately assess the risk, which will lead to the accountant being able to assume the risk. The auditor's application of materiality level as a measure of the dimension of the financial statements that may occur and when the reader will conclude differently if the errors were known. Significance and subsequent assessment of the audit risk helps to understand which auditing targets to be audited based on each individual significant item including development costs. For this item, it is reasonably considered that focus should be on valuation, presence and completeness, handling a non-physical asset.

By this understanding, the auditor's work practices can be planned thus contributing to strong audit evidence that ultimately contributes to the auditor's conclusion. Auditing evidence in the performance means that the auditor is able to accept the value of the asset in the accounts with a high degree of certainty. For development costs, it requires a careful analysis of the management's submitted statement of the assumptions and registration systems used to contribute to the management's valuation. If the auditor finds evidence that the item is correct, the auditor may in its audit report draw up a conclusion without modification. If the auditor cannot prove that the items valuation is fair, the auditor must assess the extent and whether it will require the conclusion to be modified in order to make the accountant aware of the disagreement about the valuation.

The disagreement can arise for many reasons, including the company experiencing liquidity problems, why management can feel the pressure to perform in order to secure funding ahead. This requires a rigorous focus on the risk of the auditor being misrepresented by management as regards significant areas in the financial statements and consequently risks making an erroneous conclusion on the audit report. Liquidity problems also contribute to a distinction if the use of the going concern accounting principle is correct for the annual report. If it is considered as risk for going concern issues, the auditor should consider the possibility of obtaining external confirmation of financing, budgets prepared under realistic assumptions, etc. which can contribute to a positive statement that the company's existence is secured for the coming year. If this is not the case, the auditor shall consider the possibility of emphasizing matters in his audit report and, in extreme cases, modify the conclusion.

The applied theory has subsequently been used in analyzing ten selected accounts from companies that can be considered as entrepreneurs and which have development costs in their balance sheet.

Analysis of the accounts has led to the understanding that management is not always aware of the accounting conditions that are required, and also have minor problems in relation to new requirements from January 2016.

The analysis also contributes to the understanding of the auditor's report, as in no case has the modification of the conclusion been made but merely emphasized the uncertainty that the asset carries as a consequence of it consisting of internally generated costs but without the direct disagreement of valuation.

In addition, the auditor has emphasized matters relating to going concern as a result of the company's operations, and the equity is lost. In this context, the auditor must be assumed to have strong audit evidence which supports the use of going concern as accounting principle, as no modification has been made as a result.

Auditing performed in a complex area as development costs requires that the auditor understands the area and its pitfalls, including the risk of reporting incorrectly through the audit report. The auditor's planning of the assignment is first step to ensuring a red thread through the work assignment and ultimately to contribute to whether the auditor can conclude that the annual report is a true and fair view of the company's assets and liabilities, financial position and result, or not. And finally make sure that the conclusion is in accordance with the findings found in the audit.

1. Indledning

I Danmark har vi gennem de seneste tre år oplevet at vores konkurrenceevne har stået stille på 12. pladsen i World Economic Forums årlige konkurrenceevnerapport kendt som Global Competitiveness Report 2017.¹ Dette til trods for at der tilbage i 2014 blev introduceret Iværksætterselskaber (IVS) med kapitalkrav på 1 kr.

IVS blev tilbage i 2014 introduceret som et alternativ til kapitalselskaberne Anpartsselskaber (ApS) og Aktieselskaber (A/S), som har væsentligt højere kapitalkrav, henholdsvis 50.000 kr. og 400.000 kr. pr. 1. juni 2018. Introduktionen af IVS må siges at være en acceptabel succes med ca. 35.000 stiftede selskaber, svarende til 32 % af samtlige etablerede selskaber i Danmark. Problemstillingen for IVS er den relativt lave overlevelsesgrad, idet der målt pr. 30. juni 2017 kun var 30.668 aktive IVS'er tilbage.² Regeringen har ved lovforslag af 4. oktober 2018, fremsagt ønske om at afskaffe selskabsformen. Dette skal ske ved at afskaffe muligheden for at nystifte IVS'er og efterfølgende give etablerede IVS'er en to årig periode til at opbygge en minimumskapital svarende til et ApS.

IVS virkede i sin opstart som en god og billig ide, men er langt fra eneste løsning for iværksættere som ønsker en virksomhedsform, der begrænser risikoen fra privatsfæren. Selvom ApS og A/S er kapitalkrævende, forekommer der fordelagtige muligheder i forbindelse med regnskabsaflæggelsen, som kan have interesse for virksomheder etableret med det formål at fungere som ansigt ud i offentligheden for, hvad indehaveren har af ideer og stadie for ideudvikling.

Når selskaber arbejder med omkostninger, som knyttes til forskning og udvikling, giver det muligheder for, under visse forudsætninger, at aktivere disse omkostninger som et immaterielt aktiv i selskabet. Et sådan kompliceret aktiv består ikke nødvendigvis blot af aktiverede lønomkostninger, men kan ligeså indeholde andre elementer, som kan relateres til forskningen og udviklingen.

At revidere en sådan post medfører store krav til revisors tilgang til arbejdet samt de revisionsmæssige handlinger, som udføres for at kunne konkludere, at posten er retvisende. Jeg finder det derfor interessant at belyse, hvorledes indregning og måling af et sådan aktiv kan forgå, herunder hvilke revisionsmæssige problemstillinger revisor kan blive stillet overfor, samt hvordan aktivet skal præsenteres for regnskabslæser inklusiv lovpligtige oplysninger.

¹ <https://finans.dk/okonomi/ECE9902994/danmarks-konkurrenceevne-staar-i-stampe/?ctxref=ext>

² <https://www.danskerhverv.dk/siteassets/mediafolder/downloads/fakta/analyse-af-iværksætterselskaber-juli-2017>

1.1 Problemformulering

På baggrund af ovenstående indledning har jeg valgt at arbejde med følgende hovedspørgsmål:

- **Hvilke overvejelser gør sig gældende for revisor i forbindelse med revision af iværksættervirksomheder, med særlig fokus på aktivering af udviklingsomkostninger?**

For at belyse hovedspørgsmålet på bedste vis er problemformuleringen endvidere opdelt i følgende underspørgsmål. Underspørgsmålene danner grundlag for opbygningen af afhandlingen:

- *Hvilke kendetegn er særlige for iværksættervirksomheder?*
- *Hvad er et aktiv, og hvordan indregnes og måles der på aktiverede udviklingsomkostninger?*
- *Hvilke revisionsmæssige forhold skal revisor have særlig fokus på i forbindelse med revision af aktivering af udviklingsomkostninger?*
- *Hvordan kan den likviditetsmæssige stilling i selskabet påvirke de revisionsmæssige handlinger?*
- *Hvilke revisionsmæssige overvejelser er der vedrørende going concern i et selskab med aktiverede udviklingsomkostninger?*
- *Hvordan påvirkes revisors revisionspåtegning af konklusionen på ovenstående revisionsmæssige handlinger og overvejelser?*

Ved besvarelse af underspørgsmålene vil det efterfølgende være muligt at danne konklusion for afhandlingens hovedspørgsmål. Som supplerende til besvarelsen vil jeg indhente udvalgte, reviderede, årsrapporter fra selskaber, som har aktiveret udviklingsomkostninger. Disse vil blive analyseret med henblik på at understøtte konklusionen for hvilke overvejelser som skal gøres ved revision af iværksættervirksomheder, som aktivere udviklingsomkostninger.

1.2 Afgrænsning

Opgavens fokusområde vil være de særlige problemstillinger indenfor revision, som opstår i forbindelse med aktivering af afholdte udviklingsomkostninger i iværksættervirksomheder. Jeg vil derfor primært arbejde med revision af aktiverede udviklingsomkostninger, herunder overvejelser indenfor likviditet og going concern for selskaber, som aflægger regnskab efter regnskabsklasse B reglerne og kun perifert beskrive håndteringen indenfor højere regnskabsklasser. Der vil i den forbindelse blive redegjort for den regnskabsmæssige behandling af aktiverede udviklingsomkostninger for at sikre forståelsen for den bagvedliggende revision.

Idet aktivering i regnskabsklasse B virksomheder er frivillig, vil opgaven ikke behandle virksomheder som har fravalgt aktivering af udviklingsomkostninger.

I forlængelse af ovenstående skal det tilføjes, at jeg udelukkende vil fokusere på aktiverede udviklingsomkostninger og ikke den revisions- eller regnskabsmæssige behandling af forskningsomkostninger. Idet fokus er på revision afgrænses opgaven fra virksomheder, som har fravalgt revision.

Idet opgaven omfatter den revisionsmæssige behandling af aktiverede udviklingsomkostninger, vil det være med afsæt i internationale standarder om revision, tilpasset danske krav fra dansk lovgivning.

Skattemæssige forhold opstået som følge af aktivering af udviklingsomkostninger vil ikke blive behandlet i denne opgave, hvilket omfatter udskudt skat og tilbagesøgning af skatteværdi jf. skattekreditordningen.

Informationsindsamling til opgaven er afsluttet 13. december 2018, hvorfor litterære udgivelser og andre publikationer samt lovgivning og standarder, som er udgivet efter denne dato ikke er inddraget i opgaven.

1.3 Metode

Til besvarelse af opgavens hovedspørgsmål vil jeg anvende teoretiske værktøjer og strategier, som revisor kan anvende i forbindelse med dennes arbejde.

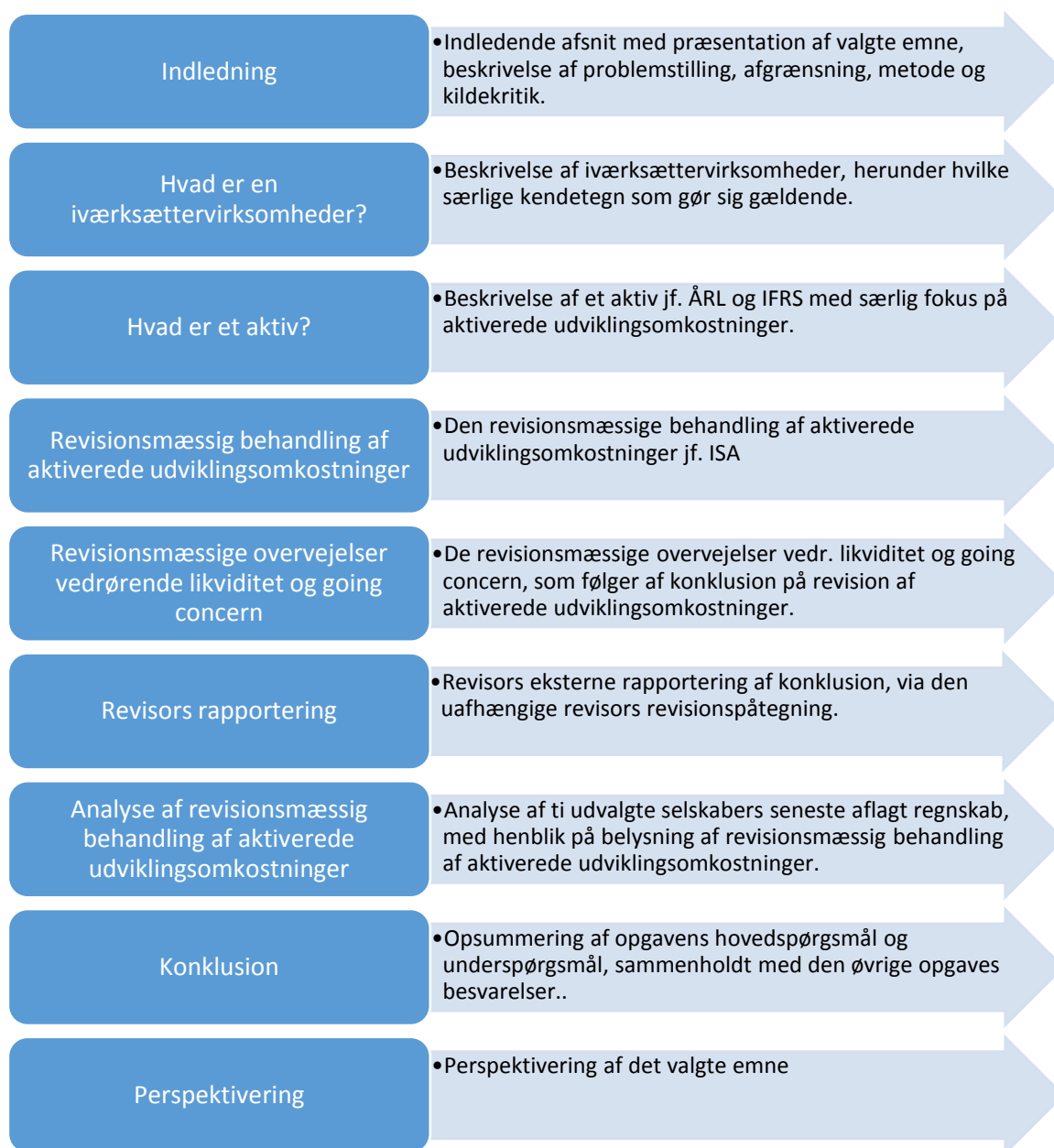
Opgaven omfatter en teoretisk gennemgang af emnet, aktiverede udviklingsomkostninger, med afsæt i Årsregnskabsloven kombineret med relevante internationale regnskabsstandarder, samt litteratur udgivet af IFRS, FSR – Danske revisorer o.l. anerkendte organisationer. Den revisionsmæssige del tager afsæt i de internationale standarder om revision, bedre kendt som ISA, med tilføjelse af danske krav til revision. Teorien vil blive fulgt op med praktiske eksempler som følge af gennemgang af faktiske regnskabsforhold fra faktiske iværksættervirksomheder, fundet via etableringshjælp til iværksættere, bedre kendt som NOVI. Udvælgelsen vil foregå som simpelt tilfældigt, under forudsætning af regnskabet er revideret og indeholder en væsentlig post for aktiverede udviklingsomkostninger.

Med iværksættervirksomheder menes virksomheder med pligt til at offentliggøre et retvisende regnskab via Erhvervsstyrelsens hjemmeside.

Indsamling af informationer fra flere forskellige selskaber, med formål at ideudvikle, vil efterfølgende blive analyseret med fokus på revision og regnskab. Regnskaberne indhentes via Erhvervsstyrelsens centrale regnskabsregister CVR.

1.4 Struktur

Opgavens struktur er opdelt på følgende områder:



Figur 1.1³

³ Egen tilvirkning

1.5 Kildekritik

Jeg har i forbindelse med informationsindsamling til besvarelse af mit hovedspørgsmål vurderet validiteten af anvendte kilder. Den primære kilde er dansk regnskabslovgivning, årsregnskabsloven, samt internationale standarder om revision, hvilket antages at være valid, idet der er tale om lovstof.

Ydermere anvendes nyere udgivne publikationer fra anerkendte revisionsvirksomheder, herunder PWC, Deloitte, BDO m.fl. Publikationerne vurderes at være udarbejdet af fagligt kompetente personer, som har forholdt sig objektivt til det fagområde, der behandles.

Artikler udarbejdet af brancheorganisationer i relation med revisionsbranchen, herunder Karnov Group Revision og Regnskab og FSR – Danske revisorer, vil på samme baggrund blive anvendt i relevant omfang.

Fremfundne regnskaber til analysearbejde vil kritisk blive kontrolleret, herunder gennemgang af hvorvidt selskaberne er underlagt revision foretaget af en godkendt revisor. Dette for at kunne konkludere på baggrund af et retvisende billede.

Det vurderes at ovenstående gennemgåede kilder danner et fagligt kompetent grundlag til at kunne konkludere fyldestgørende på hovedspørgsmålet.

2. Iværksættervirksomheder

Da afhandlingen er bygget op om revision af iværksættervirksomheder, vil der i dette afsnit blive beskrevet og analyseret på de kendetegn, der er ved iværksættervirksomheder, både selskabsretligt, men også bevæggrunden for oprettelse af disse.

Dette for at sikre forståelsen for hvilke type selskaber vi har med at gøre og hvorfor de anvendes, som de gør.

2.1 Iværksætterselskab

Den 16. maj 2013 vedtog et enstemmigt Folketing en større ændring af den daværende Bekendtgørelse af lov og aktie- og anpartsselskab, også kendt som Selskabsloven, med virkning fra 1. januar 2014.⁴ Med de ændringer der fulgte af LOV nr. 616 af 12. juni 2013 blev en ny type kapitalselskab til under navnet IVS, med et væsentligt lavere kapitalkrav end erhvervsdrivende i Danmark hidtil havde måttet acceptere.⁵

Kapitalkravet tilbage i 2013 var, indtil ændringen af Selskabsloven, 80.000 kr. for ApS og 500.000 for A/S, hvilket dog med virkning fra 1. januar 2014 blev ændret til 50.000 kr. for ApS og uændret for A/S. Den store nyhed var dog tilblivelsen af IVS, hvor det nu var muligt at stifte et kapitalselskab for blot én krone i kapitalindskud. IVS var ikke en ny selskabsform, men blot et ApS uden en registreret selskabskapital på mindst 50.000 kr.⁶ og som styres via Selskabslovens kapitel 20A. IVS bærer således de samme fordele som andre kapitalselskaber og anses som et selvstændigt skattesubjekt, og skal igennem samme registreringer, herunder vedtægter, ejerbog, reelle og legale ejere, på lige vilkår med alle andre kapitalselskaber⁷. Registreringer som vil fremgå offentligt via Erhvervsstyrelsens centrale virksomhedsregister, datacvr.virk.dk.

Af Selskabsloven fremgår at indskuddet på en krone skal ske kontant, og ikke kan foretages som apportindskud. Endvidere skal selskabet i sit navn bære betegnelsen "Iværksætterselskab" eller "IVS"⁸, hvilket er enslydende med krav til navne for andre kapitalselskaber.

⁴ <https://erhvervsstyrelsen.dk/aendring-af-selskabsloven>

⁵ <https://erhvervsstyrelsen.dk/aendring-af-selskabsloven>

⁶ Selskabsloven §5 stk. 1, nr. 14,

⁷ <https://erhvervsstyrelsen.dk/ivaerksaetterselskaber-ivs>

⁸ Selskabsloven § 357 a

Ved anvendelse af IVS skal ejeren være opmærksom på særlige krav til hensættelse af bunden reserve på selskabets egenkapital, svarende til 25 % af selskabets overskud, til opbygning af selskabets kapitalgrundlag.⁹ Ideen hermed er, at selskabskapitalen i sidste ende skal modsvare et ApS, 50.000 kr., hvorefter en omregistrering til ApS er muligt. Af samme paragraf fremgår endvidere, at der i selskabet ikke er udbyttmuligheder, førend kapitalgrundlaget har nået 50.000 kr.

På det tidspunkt selskabskapitalen og den bundne reserve til opbygning af selskabets kapitalgrundlag når grænsen på 50.000 kr., er omregistrering til ApS muligt, under forudsætning af en vurderingsmand jf. Selskabslovens § 37 har udarbejdet en erklæring om, at kapitalen er til stede på omregistreringstidspunktet. Selskabet skal således blot ændre vedtægter og selskabsbetegnelse fra IVS til ApS, førend omregistreringen er at anse for gennemført. Efter endt omregistrering vil den hidtil bundne reserve til opbygning af selskabets kapitalgrundlag blive overført til selskabskapitalen.¹⁰

Udover ovenstående forhold vil der kunne trækkes store ligheder til øvrige kapitalselskaber i henhold til den danske selskabslovgivning:

Selskabsbetegnelse	IVS	ApS	A/S
Kapitalkrav	1 kr.	50.000 kr.	500.000
Mulighed for apportindskud	Nej, skal ske kontant	Ja iht. ÅRL § 35	Ja iht. ÅRL § 35
Binding af reserve	Ja, indtil 50.000 kr.	Nej	Nej
Udbyttmulighed	Nej, først ved reserve + selskabskapital over 50.000 kr.	Ja, under hensyn til kapitalberedskab	Ja, under hensyn til kapitalberedskab
Regnskabspligt iht. ÅRL	Ja	Ja	Ja
2-gretnet ledelse	Nej, ikke et krav	Nej, ikke et krav	Ja
Offentlig registrering af ejerforhold	Ja	Ja	Ja

Matrix 2.1¹¹

Fordelene ved anvendelse af IVS er, at kapitalkravet er overskueligt for personer, som ønsker at bygge et selskab op om en ide, uden nødvendigvis at være kapitalstærke. Da eneste alternativ i den prisbillige ende for personer, som ønsker at stifte virksomhed, er enkeltmandsvirksomheder, hvor denne bliver en del af ejerens skattemæssige forhold. En løsning hvor ejeren på forhånd hæfter

⁹ Selskabsloven § 357 b

¹⁰ Selskabsloven §§ 357 c - d

¹¹ Egen tilvirkning

ubegrænset for virksomhedens forpligtelser. Igennem IVS, som anses som selvstændigt subjekt juridisk og skattemæssigt, hæfter ejeren som udgangspunkt ikke for selskabets forpligtelser, hvorfor ejeren ikke risikere at lide rent økonomisk, såfremt selskabet ikke kan opfylde sine forpligtelser, forudsat dette ikke skyldes strafbare forhold, hvor ledelsen kan ifalde ansvar for sine handlinger.

En risiko ved anvendelse af IVS er, hvorvidt det er muligt at tiltrække investorer eller blot opnå kreditværdighed ved sin bankforbindelse. Ved IVS har ejeren ikke nødvendigvis vist sig selv som risikovillig, samt at investorer, kreditorer og kreditgivere som udgangspunkt ikke har nogle aktiver i selskabet som sikkerhed for den likviditet, de skal bringe selskabet. Herigennem kan den givne finansieringskilde kræve at ejeren stiller personlig sikkerhed for selskabets forpligtelser overfor finansieringskilden, og dermed ender med en personlig og ubegrænset hæftelse på lige vilkår med enkeltmandsvirksomheder. Et forhold som også kan gøre sig gældende i de andre kapitalselskaber, her har ejeren dog ofte vist større risikovillighed ved selv at indskyde en større kapital fra starten, hvilket syner bedre i investeringsøjemed.

2.2 Anpartsselskab og Aktieselskab

Hvis en person ønsker at starte i selskabsregi, men vurderer at IVS ikke virker seriøst nok til den forretning, hvortil personen ønsker at hente professionelle investorer eller blot fungerer som en seriøs forretning overfor bankforbindelse, kan det være en ide at etablere sig i ApS eller A/S fra starten. Hvis det er muligt at rejse startkapitalen for ApS eller A/S enten ved kontant indskud, eller apportindskud, i tilfælde af stifteren har andre værdier end kontanter der anvendes som indskud¹², kan ejeren få etableret selskabet uden at overveje de begrænsningsregler, der forekommer som beskrevet i afsnittet for IVS. Herigennem har indehaveren allerede udvist risikovillighed, og kan på bedre vilkår etablere samarbejder med finansieringskilder og samarbejdspartnere.

Oprettelse af selskabet er enkelt, idet vi i Danmark har nem elektronisk adgang til oprettelse via Erhvervsstyrelsens hjemmeside. Dog er der strikse krav for dokumentation på, at startkapitalen er tilstede på en konto, ved advokat eller bank, når selskabet oprettes. Herudover kræves der stiftelsesdokument,¹³ som er underskrevet samt identitetspapirer på ejeren.

Fordelene ved at anvende selskabsform er, at indehaveren som udgangspunkt ikke hæfter på vegne af selskabet, medmindre denne vælger at stille kaution overfor finansieringskilder, leverandører osv.,

¹² Selskabsloven § 35 stk. 1

¹³ Selskabsloven § 25

eller via simpel eller grov uagtsomhed, ifalder ansvar for sine handlinger som ledelsesmedlem eller ejer.¹⁴ Så længe at ledelsen handler i overensstemmelse med lovgivning, kan begrænse afgivelse af sikkerheder op igennem ejerhierarkiet vil det være muligt at bevare en skarp adskillelse mellem privat- og erhvervsmæssige sfære.

For ApS er der ingen krav til oprettelse af en bestyrelse i forbindelse med en 2-grenet ledelse, hvilket dog er kravet ved A/S.

For alle selskaber, inklusiv IVS, skal der oplyses reelle ejere og legale ejere for hvert selskab¹⁵. Med reelle ejere menes hvem der ultimativt ejer selskaber, mens legale ejere er, hvem der rent formelt besidder aktie-/anpartskapitalen:

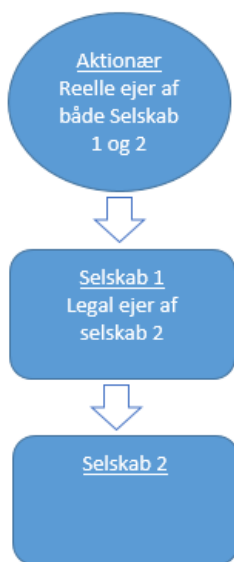


Illustration 2.2¹⁶

2.3 Særlige kendetegn ved iværksættervirksomheder

Det kan konstateres, at både IVS, ApS og A/S kan anvendes som en iværksættervirksomhed, da definitionen blot dækker over en virksomhed, hvis hovedformål er at udvikle ideer fra den iværksætter, som har etableret den.

Produktionsvirksomheder, detailvirksomheder m.fl. er virksomheder, som fra starten burde have en indtægt, da salg og produktion normalvis sættes i gang fra starten. Iværksættervirksomheder har som

¹⁴ Selskabsloven §§ 361 - 362

¹⁵ Selskabsloven § 58 a

¹⁶ Egen tilvirkning

udgangspunkt intet at sælge eller producere, hvorfor en driftsmæssig indtægt kan have lange udsigter. Der findes dog tilfælde af veletablerede iværksættervirksomheder, hvis tidligere udviklingsprojekter allerede er indtægtsgenererende.

Selvom der ikke nødvendigvis er noget at producere til salg her og nu, vil der ofte være omkostninger forbundet med den ideudvikling, som indehaveren har i gang. Dette kan være omkostninger til administration, lokaler og løn, hvorfor man nu står med et selskab, hvor der ingen indtægt er men derimod faste løbende omkostninger. En situation der i sig selv er uholdbar medmindre ejeren er pengestærk eller har kontakt til finansieringskilder, som vil støtte processen, indtil ideen er færdigudviklet og klar til salg.

Hvis indehaveren i en sådan situation blot lader omkostningerne løbe via driften vil dette resultere i et negativt regnskabsmæssigt resultat fra år til år. Følgevirkningen sker direkte på selskabets egenkapital, som risikerer at blive mindsket i en sådan grad, at det indikerer, at selskabets drift er truet uden det nødvendigvis er retvisende. Det er derfor muligt for selskabet at overveje, hvorvidt det ønskes at aktivere de omkostninger, som knytter sig til projektudviklingen, og som derfor ikke får en resultatmæssig påvirkning, så længe projektet er igangværende, hvilket vil blive uddybet i kommende afsnit.

2.4 Delkonklusion

IVS kan i stort omfang sammenlignes med ApS og A/S på fordele og ulemper. De enkelte områder, hvor der afviges fra ApS og A/S er kapitalkrav og efterfølgende placering af overskud og udbyttebegrænsning. Forhold som alle skal medvirke til at oparbejde et kapitalgrundlag til omregistrering til ApS. IVS'et fungerer som selskab for iværksættere, som ønsker at bygge et selskab op om en god ide. En ide som ikke nødvendigvis behøver at være likviditetskrævende, men som gennem IVS'et separeres fra ejerens privatsfære og placeres i selskabet og på denne måde blive synlig for omverdenen, herunder eventuelle investorer eller potentielle købere af den færdigudviklede ide.

Synes IVS ikke at være den rette model kan det overvejes at etablere sig som ApS, alternativt A/S, fra starten uden de begrænsninger, som forekommer i IVS. Enslydende er, at alle selskabsformerne styres af Selskabsloven og langt hen ad vejen skal overholde de samme regelsæt, herunder udarbejdelse og indsendelse af et offentligt tilgængeligt regnskab.

Ejeren kan ikke forvente at gå risikofrit igennem perioden med en iværksættervirksomhed i tilfælde af eksterne kreditorer skal involveres, da der findes andre veje for kreditorer at tage sikkerhed for

deres mellemværende. Iværksættervirksomheder kan være medvirkende til at flere iværksættere springer ud i forsøget med deres idegrundlag blot på baggrund af der fra starten af, er regnskabsmæssige muligheder, som hjælper dem på vej i deres søgen efter finansiering til at føre ideerne ud i livet.

3. Aktiver

I dette afsnit vil jeg kort beskrive lovgivningens syn på et aktiv, med fokus på aktiverede udviklingsomkostninger. Dette for at skabe en forståelse for den regnskabsmæssige post som hele den bagvedliggende revisionen skal danne rammerne om. Her vil blive behandlet forskellen mellem den danske regnskabsstandard og de internationale regnskabsstandarde.

3.1 Årsregnskabsloven og internationale regnskabsstandarde

Årsregnskabsloven finder anvendelse så snart der drives erhverv ved at yde varer, rettigheder, pengemidler, tjenester o.l., med vederlag som modydelse og altid hvis virksomheden er omfattet af Selskabsloven m.fl.¹⁷

Årsregnskabsloven anvendes derfor i forbindelse med de danske selskabers regnskaber, som ikke er omfattet af de internationale standarde. I den forbindelse tages udgangspunkt i Årsregnskabsloven afsnit III, som udelukkende vedrører behandlingen for selskaber i regnskabsklasse B.

De internationale regnskabsstandarde er også kendt som IFRS og IAS. IFRS er den regnskabsstandard, som i Danmark ved lov anvendes på børsnoterede selskabers koncernregnskab. Det er muligt for ikke-børsnoterede selskaber at anvende de internationale regnskabsstandarde fremfor årsregnskabsloven i forbindelse med regnskabsudarbejdelsen.

3.1.1 Materielle og immaterielle anlægsaktiver

For klasse B selskaber defineres aktiver i Årsregnskabsloven § 33 stk. 1 som, "Et aktiv skal indregnes i balancen, når det er sandsynligt, at fremtidige økonomiske fordele vil tilflyde virksomheden og aktivets værdi kan måles pålideligt". Der er her tale om en ressource, som er under selskabets kontrol, og som gennem fremtidige begivenheder forventes at være værdiskabende for selskabet.

Aktiver opdeles i regnskabet som anlægsaktiver og omsætningsaktiver. Anlægsaktiverne er de aktiver som er til vedvarende eje og brug for selskabet, mens omsætningsaktiverne er alle øvrige aktiver, her forstås aktiver som er lettere at realisere for selskabet, såfremt dette må være nødvendigt.

Et anlægsaktiv deles yderligere i to grupper, henholdsvis materielle- og immaterielle anlægsaktiver. Årsregnskabslovens definition på et anlægsaktiv er "*aktiver, der er bestemt til vedvarende eje eller*

¹⁷ Årsregnskabsloven § 1 stk. 1-2

*brug i virksomheden*¹⁸ og dette uden en definition af forskellen mellem materielle og immaterielle anlægsaktiver. For at forstå et immaterielt anlægsaktiv, er det nødvendigt at hense til IAS 38 som fortolkning, da immaterielt anlægsaktiv defineres som *”et identificerbart, ikke-monetært aktiv uden fysisk substans”*.¹⁹ Det er altså et aktiv, som kan identificeres på anden vis end ved fysisk kontrol,

Ved aktiver og passiver i et selskabs balance er der fire forhold som gør sig gældende:

- Indregning
- Måling
- Præsentation
- Oplysninger

For aktiver gælder, at indregning af aktivet kan ske, når det er sandsynligt, at et selskab kan se fremtidige økonomiske fordele vil tilflyde selskabet, som følge af ejerskabet samt at aktivets værdi kan måles pålideligt. Selskabet kan endvidere selv bestemme, hvorvidt det ønskes, at aktivere internt oparbejdede udviklingsprojekter eller ej.²⁰ Der kan ikke blot aktiveres omkostninger for at pynte på et regnskabs driftsresultat, da en aktivering af omkostninger kræver at denne fremtidigt er værdiskabende for selskabet og medfører at økonomiske fordele vil tilflyde.

Endvidere defineres, at aktivets værdi skal kunne måles pålideligt. En værdiansættelse kan således ikke blot ske på baggrund af en mavefornemmelse, men skal ske ud fra anerkendte målegrundlag, eksempelvis²¹:

Kostpris	Det beløb som er ydet som vederlag for aktivets anskaffelse
Dagsværdi	Det beløb som et aktiv veksles til ved transaktion mellem uafhængige parter
Genindvindingsværdi	Højeste værdi af kapitalværdien og salgsværdi fratrukket eventuelle salgsomkostninger.
Kapitalværdi	Nutidsværdien af de fremtidige nettoindbetalinger som aktivet forventes at indbringe ved fortsat benyttelse i samme funktion.

¹⁸ Årsregnskabsloven Bilag 1 C pkt. 2

¹⁹ ISA 38.8

²⁰ Årsregnskabsloven § 33 stk. 1

²¹ Årsregnskabsloven Bilag 1 D – Målegrundlag mv.

Nettorealiseringsværdi Summen af de fremtidige nettoindbetalinger, som aktivet på balancedagen forventes at indbringe som led i normal drift i selskabet.

Årsregnskabsloven §§ 40 – 43a fungerer som styreværktøj for den regnskabsmæssige håndtering af, anlægsaktiver, materielle såvel som immaterielle for klasse B selskaber. Heri håndteres omfanget af hvad der kan indgå i kostpris for et anlægsaktiv, hvordan opskrivning til dagsværdi medfører en bunden reserve direkte på selskabets egenkapital og hvordan nedskrivning til genindvindingsværdi, hvis en sådan kan fastsættes pålideligt. Slutteligt defineres, hvorledes aktiver med begrænset levetid, og som ikke reguleres til dagsværdi jf. Årsregnskabsloven § 38 skal værdiforringes med afskrivninger over brugstiden. Heri uddybes at udviklingsomkostninger antages at være 10 år, såfremt ledelsen ikke er i stand til at udarbejde et pålideligt skøn af brugstiden.

Præsentation af aktiverne i selskabets regnskab er ligeledes fastsat i Årsregnskabsloven. Årsregnskabsloven Bilag 2 skematiserer ud fra regnskabsklasse, hvorledes aktiver såvel som forpligtelser skal præsenteres i regnskabet. Alt efter typen af aktiver er der visse krav om oplysninger, som knyttes jf. Årsregnskabsloven kapitel 8, §§ 53 – 77 b. For så vidt angår aktiver er §§ 58 – 62 b aktuelle, da her nærmere defineres, hvilke oplysningskrav som affødes ud fra hvilken målemetode som anvendes.

Hvor der jf. Årsregnskabsloven defineres, hvad anlægsaktiver er og derefter antager at alle andre aktiver er omsætningsaktiver, sonderer de internationale regnskabsstandarder på omvendt vis. De internationale regnskabsstandarder opgør aktiver såvel som forpligtelser ud fra en kort- og langfristet sontring ud fra forventninger til ejertiden, hvorfor aktivet besiddes, og aktivtype. Det vil sige at IAS'erne definerer hvad et omsætningsaktiv er, og herefter siger at alle andre type aktiver klassificeres som anlægsaktiver.²² For at et aktiv klassificeres som et omsætningsaktiv jf. IAS 1.57 er følgende gældende:

- Forventes realiseret, eller besiddes med salg eller forbrug for øje, som led i selskabets normale driftscyklus
- Besiddes primært med handel for øje
- Forventes realiseret inden for 12 måneder efter balancedagen
- Likvider defineret via IAS 7, og som ikke er underlagt begrænsninger for realisation indenfor 12 måneder efter balancedagen

²² IAS 1.57

Nedenfor belyses de væsentligste forskelle mellem Årsregnskabsloven og de internationale regnskabsstandarder med fokus på immaterielle anlægsaktiver for klasse B selskaber:

Område	ÅRL	IFRS/IAS
Indregning	Når sandsynligt at fremtidige økonomiske fordele vil tilflyde selskabet og værdien opgøres pålideligt. Kostpris ved første indregning.	Når sandsynligt at fremtidige økonomiske fordele vil tilflyde selskabet og værdien opgøres pålideligt. ²³ Kostpris på erhvervelsestidspunktet.
Måling	Muligt at aktivere internt oparbejdede udviklingsomkostninger – bunden reserve på egenkapitalen. Løbende værdiforringelse gennem afskrivninger over levetid. Hvis brugstiden ikke kan fastsættes pålideligt da afskrivning over 10 eller 20 år. Nedskrivning såfremt genvindingsværdi er lavere end bogført værdi.	Muligt at aktivere internt oparbejdede omkostninger fra og med tidspunkt hvor indregningskriterier er opfyldte. ²⁴ Forskel på efterfølgende måling alt efter begrænset/uendelig brugstid. Begrænset = fradrag for afskrivninger ²⁵ . Uendelig = årlig nedskrivningstest. ²⁶
Præsentation	Separat uden mulighed for sammendrag jf. ÅRL bilag 2 (Modelregnskab)	Uvæsentlig poster kan sammendrages – Væsentlige poster præsenteres separat ²⁷
Oplysninger	Minimum omtale af indregningsmetode, målegrundlaget, afskrivnings- og nedskrivningsprincip, herunder skøn af forventet brugstid og scrapværdi. Ved anvendelse af dagsværdi, da oplysning om værdi såfremt ingen opskrivning og akkumulerede afskrivninger af opskrivning. Krav til anlægsnote først i regnskabsklasse C og D. Såfremt renteomkostninger indgår i kostpris skal dette oplyses. Notekrav ved udviklingsprojekter vedr. særlige	Oplyse om begrænset eller uendelig brugstid, anvendt brugstid og afskrivningssats, herunder hvilken post afskrivningen er medtaget i. Regnskabsmæssig værdi af aktiv med uendelig brugstid. Anlægsnote inkl. sammenligningstal, herunder akkumulerede afskrivninger og/eller nedskrivninger, tilgange fra internt oparbejdning eller virksomhedssammenslutning, størrelse af omkostningsførte forsknings- og

²³ IAS 38.8

²⁴ IAS 38.51

²⁵ IAS 38.97 – 38.106

²⁶ IAS 38.107 – 38.110

²⁷ IAS 1.29

	forudsætninger som danner grundlag for indregning og måling.	udviklingsomkostninger, beskrivelse af aktiver som individuelt er væsentlig for virksomhedens helhed, begrænsning i ejendomsretten over aktivet (sikkerhedsstillelse) ²⁸
--	--	---

Matrix 3.1²⁹

Som det fremgår af ovenstående er indregning enslydende uanset, hvilken lovgivning regnskabet aflægges efter. Måling er ligeledes enslydende i starten, dog definerer Årsregnskabsloven en maksimal afskrivningsperiode ved ubestemmelig brugstid, hvor IAS lægger op til at anvende nedskrivningstest og ikke afskrivning i tilfælde af ubestemmelig brugstid. Endvidere er krav i Årsregnskabsloven vedrørende binding af reserve på egenkapitalen en afvigelse fra IFRS. Ved præsentation og oplysninger sker der større afvigelser, idet Årsregnskabsloven ikke tillader at sammendrage poster, mens IFRS mere lempeligt arbejder med, hvorvidt poster er væsentlige/uvæsentlige for helhedsbilledet. Hvad angår oplysninger er der ensartethed vedrørende grundlæggende oplysninger som indregning, målegrundlaget, afskrivningsperiode mv. IFRS kræver dog anlægsnote uanset regnskabsklasse, hvilket ikke er aktuelt jf. Årsregnskabsloven. Årsregnskabslovens notekrav om særlige forudsætninger for indregning og måling afviger ligeledes fra IFRS.

Opdatering af Årsregnskabsloven tilbage til 1. januar 2016 ensartede Årsregnskabsloven i store træk med IFRS, da det grundlæggende er at Årsregnskabsloven skal følge internationale krav – dog er der fundet grundlag for fortsat at have enkelte områder hvor der sker afvigelser.

3.2 Aktiverede udviklingsomkostninger

Aktivisering af udviklingsomkostninger er en af de poster, som hører til under immaterielle anlægsaktiver. Denne klassificeres i Årsregnskabsloven alt efter om der er tale om:

- Færdiggjorte udviklingsprojekter
- Udviklingsprojekter under udførelse

Indregningen af udviklingsomkostninger følger de almindelig forskrifter fra Årsregnskabsloven dvs. når det er sandsynligt, at der vil tilflyde selskabet fremtidige økonomiske fordele og hvor værdien kan

²⁸ IAS 38.118 – 38.128

²⁹ Egen tilvirkning

måles pålideligt. I tilfælde af, at ledelsen kan bevise, at et udviklingsprojekt udføres med det formål at skabe omsætning, er kravet om økonomiske fordele opfyldt. Men da Årsregnskabsloven ikke definerer yderligere indregningskriterier i forbindelse med aktivering af udviklingsomkostninger, kigges der ind i IFRS standardernes omtale, idet dokumentationskravene ved aktivering af udviklingsomkostninger er mere omfangsrig. Såfremt et selskabs ledelse ønsker at aktivere et immaterielt anlægsaktiv, som hidrører fra udvikling skal yderligere krav være opfyldte³⁰:

- Det skal være teknisk muligt, at færdiggøre projektet til anvendelse eller salg
- Det er hensigten med udviklingen, at projektet skal anvendes i virksomheden eller sælges
- Ledelsen skal kunne påvise, at der er et marked for projektet
- Virksomheden skal besidde tilstrækkeligt med ressourcer til at færdiggøre projektet til anvendelse eller salg, her forstået økonomiske såvel som tekniske ressourcer

Ved erhvervelse af udviklingsomkostninger vil selskabet kunne aktivere købspris med tillæg af de omkostninger som knytter sig til erhvervelsen og indtil aktivet ibrugtages. Såfremt der er tale om internt oparbejdede udviklingsomkostninger vil følgende omkostninger indgå i kostprisen:

- Omkostninger i direkte tilknytning til udviklingen – primært lønomkostninger
- Indirekte omkostninger (frivilligt) så længe de kan måles pålideligt, eksempelvis:
 - o Lokaleomkostninger
 - o Administrationsomkostninger

Grundlæggende for at kunne aktivere indirekte omkostninger er, at disse beviseligt knytter sig til udviklingsprojekt. Lokaler som anvendes både til personale, som står for den almindelig drift, samt udviklingsafdeling i et selskab, kan foretage en forholdsmæssig fordeling af udgifterne og derved aktivering, såfremt omkostningen kan opgøres pålideligt.

I forbindelse med opdatering af Årsregnskabsloven med virkning fra 1. januar 2016 blev det krav at etablere en bunden reserve på selskabets egenkapital³¹, som reduceres i takt med værdiforringelse af aktivet. Denne bestemmelse er indført som værnregel, idet aktivering af udviklingsomkostninger ellers kunne fungere som en mulighed for at oparbejde en fri reserve til udlodning, idet omkostninger som ellers vil indgå som en del af selskabets driftsresultat nu aktiveres og derved medvirker til et større driftsoverskud.

³⁰ IAS 38.57

³¹ Årsregnskabsloven § 83 stk. 2

Incitamentet til at aktivere omkostninger som udviklingsomkostninger, blot for at sikre frie midler til udlodning til ejerne fjernes derved, idet selskabets frie reserver ikke påvirkes som følge af den regnskabsmæssige behandling.

Nedenstående illustreres forskellen ved at aktivere udviklingsomkostninger kontra at driftsudgiftsføre disse. Alle beløb er ført i t.kr.:

Ej aktiveret udviklingsomkostninger			
Aktiver		Passiver	
Andre anlæg, driftsmateriel og inventar	266	Virksomhedskapital	625
Materielle anlægsaktiver	266	Overført resultat tidligere år	1.509
		Årets resultat	689
Anlægsaktiver i alt	266	Egen kapital i alt	2.823
Tilgodehavender fra salg	2.380	Leverandører af varer	630
Udskudt skatteaktiv	43	Anden gæld	1.583
Tilgodehavender	2.423	Kortfristede gældsforpligtelser	2.213
Likvide beholdninger	2.347	Gældsforpligtelser i alt	2.213
Omsætningsaktiver i alt	4.770		
Aktiver i alt	5.036	Passiver i alt	5.036

Aktiveret udviklingsomkostninger 1.640 t.kr.			
Aktiver		Passiver	
Udviklingsprojekter under udførelse	1.640	Virksomhedskapital	625
Immaterielle anlægsaktiver	1.640	Overført resultat tidligere år	1.509
		Årets resultat	689
		Reserve for udviklingsomkostninger	1.279
Andre anlæg, driftsmateriel og inventar	266	Egen kapital i alt	4.102
Materielle anlægsaktiver	266		
Anlægsaktiver i alt	1.906	Hensættelse til udskudt skat	318
		Hensatte forpligtelser	318
Tilgodehavender fra salg	2.380	Leverandører af varer	630
Udskudt skatteaktiv	-	Anden gæld	1.583
Tilgodehavender	2.380	Kortfristede gældsforpligtelser	2.213
Likvide beholdninger	2.347	Gældsforpligtelser i alt	2.213
Omsætningsaktiver i alt	4.727		
Aktiver i alt	6.633	Passiver i alt	6.633

Illustration 3.2³²

Ovenstående illustrerer således hvordan egenkapitalens værdi i alt øges med 1.279 t.kr. svarende til de aktiverede udviklingsomkostninger med fradrag af skatteværdien (22% jf. gældende selskabsskattesats), men uden at selskabets frie reserver øges.

Aktiverede udviklingsomkostninger klassificeres som "under udvikling" og "færdiggjorte" i henhold til Årsregnskabslovens Bilag 2. Da det er gældende at afskrivninger først påbegyndes den dag aktivet er færdigudviklet påagtet om aktivet tages i brug straks bør afskrivninger først foretages når aktivet klassificeres til færdiggjort. Hovedregel vedrørende afskrivningsperiode er, at såfremt at brugstiden kan opgøres pålideligt, afskrives der systematisk over brugstiden og under hensyn til eventuel forventet restværdi.³³ Såfremt ledelsen ikke kan foretage et pålideligt skøn over brugstiden, skal denne således antages at være 10 år.³⁴ Afskrivningerne foretages over resultatopgørelsen, og den bundne reserve og udskudte skat reduceres i takt med disse afskrivninger.

³² Egen tilvirkning

³³ Årsregnskabsloven § 43 stk. 1-2

³⁴ Årsregnskabsloven § 43 stk. 3

Ledelsen skal til trods for de foretagne afskrivninger fortsat have for øje, at der skal testes for eventuelle nedskrivninger. Hvis en foretagen nedskrivningstest udviser en lavere genindvindingsværdi end regnskabsmæssig værdi skal der nedskrives på aktivet til genindvindingsværdi.³⁵

Generelt for selskaber i regnskabsklasse B er der ikke krav om en anlægsnote, som specificerer de aktiverede udviklingsomkostninger yderligere, dog skal der oplyses såfremt renteomkostninger er indeholdt i kostprisen. Særligt gælder der for aktiverede udviklingsomkostninger, at ledelsen skal oplyse om de særlige forudsætninger, som danner grundlag for indregning og måling af aktivet. Årsagen hertil skal findes i, at vi arbejder med et ikke-monetært aktiv idet værdien ikke er bundet op på en fysisk substans, aktivet er altså ikke håndgribeligt som en bil eller maskine. Der er derfor krav til ledelsen om at oplyse om, hvilken forventning der er til markedet, som skal aftage projektet ved færdiggørelse samt hvorledes projektet skrider frem. Alt sammen for at give regnskabslæser en mulighed for at danne et overblik over selskabet og dets økonomiske stilling.

3.3 Delkonklusion

Ovenstående har bidraget til forståelsen for definitionen af et aktiv, og hvorledes denne meget enslydende defineres uanset om der skelnes til Årsregnskabsloven eller IFRS. Det kan konstateres, at Årsregnskabsloven med tiden tilrettes mere og mere i henhold til IFRS forskrifter, men dog med plads til afvigelser i forhold til, hvad der vurderes at være retvisende for danske regnskaber. En gennemgang af aktiverede udviklingsomkostninger har medført forståelse for, at aktivering af omkostninger medfører en forbedret egenkapital, dog med begrænsninger som følge af binding af reserve på selskabets egenkapital. Det er i ovenstående konstateret, at Årsregnskabsloven ikke forholder sig dybt nok til indregningskriterierne for immaterielle anlægsaktiver, herunder aktiverede udviklingsomkostninger, hvorfor det er nødvendigt at inddrage IAS 38, hvor det dybere defineres hvilke kriterier og krav der stilles til ledelsen for at kunne aktivere selskabets omkostninger.

Ledelsen kan således ikke blot aktivere givne omkostninger uden et målbart grundlag og med en fast plan. Udviklingen skal ske under hensyn til, at det er planlagt at færdiggøre det givne projekt, at ledelsen allerede på tidspunktet for aktivering har taget stilling til selskabets ressourcer er til stede

³⁵ Årsregnskabsloven § 42

og, at der overhovedet er et marked for projektet. Afvigelse fra blot et af punkterne medfører, at omkostningerne ikke kan aktiveres, men blot indgå som en omkostning i selskabets løbende drift.

4. Revision af iværksættervirksomhed

Nærværende afsnit vil arbejde med lovgivningens definition af, hvornår, hvordan og af hvad der skal foretages revision, herunder fokus på iværksættervirksomheder og revision af disses aktiverede udviklingsomkostninger.

4.1 Regnskabsklasse og valg/fravalg af revision

Et kapitalselskab som aflægger årsregnskab efter regnskabsklasserne B, C eller D afgøres af hvorvidt visse grænseværdier overskrides. Overskridelsen skal ske på to af tre følgende områder, og være å på to af hinanden følgende år. Regnskabsklassen opgøres ud fra følgende grænseværdier:

mio. kr.	Klasse B	Mellemstor C	Stor C
Nettoomsætning	0 - 89	89 - 313	>313
Balancesum	0 - 44	44 - 156	>156
Antal ansatte	0 - 50	50 - 250	>250

Illustration 4.1³⁶

Regnskabsklasse D er forbeholdt børsnoterede selskaber, hvorfor denne ikke indgår i ovenstående illustration. Antal ansatte tælles som gennemsnitlige antal heltidsbeskæftigede for regnskabsåret.

Til trods for, at et kapitalselskab aflægger sit årsregnskab efter reglerne for regnskabsklasse B er det ikke en forudsætning, at regnskabet skal revideres. Med henvisning til Årsregnskabsloven kan et kapitalselskab, hvis regnskab er omfattet af regnskabsklasse B undlade at lade sit årsregnskab revidere, såfremt selskabet i to på hinanden følgende regnskabsår ikke overskride to af følgende tre grænseværdier³⁷:

Nettoomsætning 8 mio. kr.

Balancesum 4 mio. kr.

Gennemsnitlige antal heltidsbeskæftigede 12 stk.

Såfremt et kapitalselskab som normalt er omfattet af revisionspligt holder sig under 2 af grænserne er det muligt at aflægge årsregnskabet, uden en erklæring med høj grad af sikkerhed foretaget af en

³⁶ Årsregnskabsloven § 7 stk. 2

³⁷ Årsregnskabsloven § 135 stk. 1

godkendt revisor, forstås registreret revisor eller statsautoriseret revisor. Disse revisorer er godkendte til at foretage revision i henhold til revisorloven.

4.1.1 Godkendt revisor

I tilfælde af et årsregnskab er underlagt krav om revision jf. Årsregnskabsloven § 135, skal der udføres revision af en eller flere revisorer. Disse revisorer er underlagt Bekendtgørelse af lov om godkendte revisorer og revisionsvirksomheder, LBK nr. 1167 af 09/09/16, også kendt som revisorloven.

Revisorloven forholder sig til, hvem er revisor, uddannelse og håndtering af tildelte godkendelse og hvordan revisors virksomhed skal drives. Årsagen hertil er at revisor fungerer som offentlighedens tillidsrepræsentant. Regnskabslæser skal kunne stole på revisors konklusion på et offentliggjort regnskab, og derfor skal revisor udføre sine revisionsopgaver i overensstemmelse med god revisionsskik og i den forbindelse udvise den nøjagtighed og hurtighed som opgavens omfang tillader.³⁸ Revisor skal angribe opgaver med en professionel skepsis ved gennemgang af ledelsens skøn af dagsværdier, nedskrivninger m.fl., som har betydning for virksomhedens fortsatte drift, også kendt under going concern – kan virksomhedens drift fortsætte et regnskabsår endnu?³⁹ Revisor skal altid udvise professionel kompetence og fornøden omhu for den opgave som er stillet.⁴⁰

Ovenstående er alt sammen bundet op på, hvordan en revisor skal forholde sig til en opgave. Dette er dog tom luft, hvis revisor ikke er uafhængig af kundeforholdet. Lovgivningen definerer ikke, hvornår revisor er uafhængig, men nærmere, hvornår revisor ikke er uafhængig.

En revisor anses lovgivningsmæssigt som ikke-uafhængig, såfremt der foreligger direkte eller indirekte økonomisk interesse, forretnings- eller ansættelsesmæssig interesse o.l. forhold, mellem revisor og den virksomhed som revisionsopgaven vedrører, hvorved en velinformeret tredjemand kan betvivle revisors uafhængighed⁴¹. At en virksomhed betaler et revisorhonorar for den udførte modydelse anses ikke som økonomisk interesse, medmindre honoraret udgør en betydelig del af revisorvirksomhedens totale omsætning.

Ved risiko for selvrevision, revision af egne udførte assisterende opgaver for virksomheden, egeninteresse, partiskhed, nære personlige relationer, her forstået familiære eller anden nært

³⁸ Revisorloven § 16 stk. 1

³⁹ Revisorloven § 16 stk. 2

⁴⁰ Revisorloven § 16 stk. 3

⁴¹ Revisorloven § 24 stk. 2

knyttet relation, skal revisionsvirksomheden træffe aktuelle sikkerhedsforanstaltninger, som medvirker til at uafhængigheden ikke er bragt i fare. Såfremt denne ikke kan løses skal revisor afstå fra at udføre opgaven.⁴²

Revisors uafhængighed er således essentielt for, at opgaven overhovedet kan løses. I tilfælde af en opgave med høj grad af sikkerhed løses af en revisor, som ikke er uafhængig vil der blive rejst spørgsmål ved om revisor overhovedet kan fungere som offentlighedens tillidsrepræsentant, da revisor kan have incitament til at pleje kundeforholdet mere, end til at sikre rigtigheden og derved det retvisende billede af virksomhedens aktiver, passiver og økonomiske stilling og resultat.

Såfremt revisor kan identificere sig med de ovenstående forhold og vurderer sig selv som uafhængig, kan revisor påtage sig opgaven som skal løses.

4.2 Revision med fokus på aktiverede udviklingsomkostninger

I tilfælde af et selskab er pålagt revisionspligt af en godkendt revisor, vil det teoretisk foregå således, at ledelsen udarbejder et regnskab, som efterfølgende forelægges revisor, som herefter foretager sin revision. I den praktiske verden, på markedet for små og mellemstore virksomheder, udarbejder revisor ofte regnskabet i forbindelse med revisionen foretages, da specielt iværksættervirksomheder må antages ikke at have en stor og ressourcefyldt regnskabsafdeling med mulighed for at udarbejde et tilstrækkeligt og retvisende regnskab.

Revision af regnskabet foregår med afsæt i internationale standarder om revision (ISA), der som udgangspunkt er udarbejdet af IAASB⁴³, dog suppleret med yderligere krav fra dansk revisorlovgivning. Oversigt over ISA'erne kan ses i bilag 1.

Revisors arbejde består af tre trin, når det vedrører revision:

1. Planlægning
2. Udførelse
3. Rapportering

For revisor er tommelfingerregel, at alle tre områder bør tage lige lang tid, da specielt planlægning af revisionen skal sikre en rød tråd igennem hele arbejdet, således at konklusionen på den foretagne revision bliver korrekt. Såfremt det planlægges utilstrækkeligt er risikoen, at revisors

⁴² Revisorloven § 24 stk. 3

⁴³ The international Auditing and Assurance Standards Board

arbejdshandlinger ikke er tilstrækkelige til at konkludere, at den reviderede regnskabspost er retvisende.

4.3 Planlægning

I forbindelse med revisors planlægning af revisionsopgaven er forskellige trin implementeret for at sikre den mest retvisende risikovurdering af opgaven, og dermed sikre de korrekte handlinger for at afdække de vurderede risici.

4.3.1 Uafhængighed, faglige kompetencer og ressourcer

Som beskrevet i afsnit om godkendt revisor skal revisor være uafhængig, hvilket ikke må kunne anfægtes af tredjemand, samt have de faglige kompetencer og ressourcer til rådighed, som kræves for at løse opgaven. Fokusområdet, aktiverede udviklingsomkostninger, kan være et fagligt tungt område, da værdien påvirkes af de regnskabsmæssige skøn, som foretages i forbindelse med indregning og måling i regnskabet. Det skal derfor overvejes, hvor komplekst sammensat aktivet er og om det er den rette bemanding, som er sat på sagen.⁴⁴

Såfremt kundeforholdet og revisionsopgaven kan accepteres, er det muligt at foretage den planlægning, som danner grundlaget for revisionshandlinger til afdækning af risici.

4.3.2 Informationsindsamling

En risikovurdering af opgaven kræver at revisor generelt har indsigt i kundeforholdet. Revisor kan ikke blot bygge sin revision på data fra bogføring mv., men er tvunget til at forholde sig til kunden og dens omgivelser for at kunne identificere og vurdere risici for væsentlige fejlinformationer.⁴⁵ Dette kræver, at revisor forholder sig til kontrolmiljøet i selskabet uanset om dette er nedskrevet eller ej. Ved forståelse af selskabet har revisor mulighed for at analysere på, hvor der bør være fokus for at sikre mod fejlinformationer i regnskabet, som kan være så væsentlige, at de vil ændre regnskabslæseres konklusion.

⁴⁴ ISA 300 – Planlægning af revision af regnskaber

⁴⁵ ISA 315 – Identifikation og vurdering af risici for væsentlig fejlinformation igennem forståelse af virksomheden og dens omgivelser.

En analyse af den forgangne udvikling i selskabets økonomi gennem regnskabsanalyse er endnu et værktøj revisor kan gøre brug af. Herigennem kan det analyseres om der på konkrete områder kan måles afvigelser som kræver ekstra opmærksomhed.

4.3.3 Væsentlighed

Ved planlægning af opgaven arbejder revisor med to grundlæggende områder:⁴⁶

- Væsentlighed
- Risiko

Væsentlighedsbegrebet ved revisors planlægning og udførelse er et værktøj, som anvendes til at fastsætte en grænse for, hvornår ikke-korrigerede fejlinformationer i regnskabet vil ændre en regnskabslæseres konklusion. Væsentlighed er således varierende fra selskab til selskab ud fra beregninger og beror ligeledes på revisors faglige vurdering af selskabet og revisors opfattelse af regnskabslæseres behov.⁴⁷ Fejlinformation vurderes således at være væsentlig, såfremt denne med rimelighed må forventes at påvirke økonomiske beslutninger, som regnskabslæsere tager på baggrund af det foreliggende regnskab, som helhed.⁴⁸

Helt praktisk foretages en beregning af væsentlighedsniveau for et selskab på baggrund af følgende vejledende kriterier fra tidligere regnskabsår:

Nettoomsætning	0,5 % - 1 %
Resultat før skat	5 % - 10 %
Balancesum	0,5 % - 2 %
Egenkapital	1 % - 2 %

Anvendelse af ovenstående kriterier er vejledende og skal vurderes fra sag til sag, da det for selskaber uden omsætning vil være ubegrundet at anvende nettoomsætning som en del af beregningen. Der skal således være en begrundelse for, hvilke områder der anvendes samt, hvilken procentsats ved valg af væsentlighedsniveau.

At revisor arbejder med væsentlighedsniveaubegrebet skal ikke ses som en årsag til ikke at korrigere eventuelt fundne fejl i forbindelse med udførelse af revision. Væsentlighedsniveauet kan også ses i

⁴⁶ ISA 315, afsnit A2

⁴⁷ ISA 320, afsnit 1

⁴⁸ ISA 320, afsnit 2-6

lyset af at revisor ikke kan garantere at alle fejlinformationer er fundet ved revisionen, men derimod støtte sig til, at de ikke-fundne fejl som udgangspunkt ikke overskrider det beregnede væsentlighedsniveau og derved ikke vil ændre regnskabslæseres økonomiske beslutning på baggrund af regnskabet.

Væsentlighedsniveauet genberegnes endvidere i forbindelse med revisors rapportering, ud fra det aktuelle regnskab. Her skal revisor forholde sig til, hvorvidt væsentlighedsniveauet på planlægningstidspunktet er brugbart eller om revisors genberegnete væsentlighedsniveau skal være gældende i forbindelse med revisionen. Dette kan påkræve en tilpasning af revisionshandlingerne til det nye væsentlighedsniveau.

4.3.4 Risiko og revisionsmål

Når væsentlighedsniveauet er fastlagt er det muligt at vurdere væsentlighed og risiko på enkeltpostniveau. Udgangspunktet bliver historiske regnskabstal, som sammenholdt med det fastsatte væsentlighedsniveau, og revisors faglige vurdering, medvirker til at udarbejde en risikoprofil, som i sidste ende skal bidrage til at udforme de revisionshandlingerne som er påkrævet for, at revisor i sidste ende kan påtage sig regnskabet uden modifikationer af konklusionen.

Risici i forbindelse med revisionsopgaver kan beskrives på følgende måde:⁴⁹

Iboende risiko	Risikoen for, at væsentlige fejl opstår uden hensyn til interne kontroller
Kontrolrisiko	Risikoen for, at det interne kontrolmiljø ikke opdager fejlen
Opdagelsesrisiko	Risikoen for, at revisor ikke opdager fejlen i forbindelse med revisionen

Revisionsrisikomodellen er ikke direkte angivet af ISA standarden, men tager udgangspunkt i standardens risikodefinitioner. Modellen antager således, at revisionsrisikoen er $\text{iboende risiko} \times \text{kontrol risiko} \times \text{opdagelsesrisiko}$.

Det er faktisk, at der til dagligt opstår fejl i et selskab. Hele ideen bag opdelingen er løbende at minimere risikoen ved at sikre et godt kontrolmiljø og til sidst en effektiv revision, således at risikoen for fejl er så lav, at revisor kan udarbejde en revisionspåtegning, som er retvisende i forhold til det

⁴⁹ ISA 200,

regnskab som påtegnes. Der skal således opnås en begrundet overbevisning om regnskabsposternes rigtighed helt ned på revisionsmålsniveau. Revisionsmål som kan påvirkes alt efter væsentlighed og risiko er følgende:

Revisionsmål

	Transaktioner og begivenheder for perioden	Balanceposter ultimo perioden	Præsentation og oplysning
Forekomst	✓		✓
Fuldstændighed	✓	✓	✓
Nøjagtighed	✓		✓
Periodeafgrænsning	✓		
Klassifikation(og forståelighed)	✓		✓
Tilstedeværelse		✓	
Rettigheder og forpligtelser		✓	✓
Værdiansættelse(og fordeling)		✓	✓

Illustration 4.2⁵⁰

Gældende for aktiverede udviklingsomkostninger er, at vi har med et immaterielt anlægsaktiv at gøre. Ved immaterielle anlægsaktiver er der tale om et ikke-håndgribeligt/fysisk aktiv, men derimod en aktivering af de lønomkostninger, materialeomkostninger og indirekte produktionsomkostninger, som er forbundet til at udvikle og forbedre selskabets produkter eller processorer. Så hvordan sikres det, at aktivet overhovedet er tilstede, da man i forbindelse med revision ikke blot fysisk kan kontrollere, at aktivet står på selskabets adresse, og hvordan sikres det at alle relevante omkostninger er medtaget i forbindelse med indregningen?

Denne type aktiv bærer i sig selv en større risiko, da der i forbindelse med indregningen af aktivets værdi ofte er anvendt væsentlige subjektive skøn samt skønnet en forventet, men ikke nødvendigvis målbar brugstid i forhold til afskrivninger.

Der vil i forbindelse med vurdering af risiko for aktiverede udviklingsomkostninger være en væsentlig risiko på følgende revisionsmål:

- Værdiansættelse
- Tilstedeværelse
- Fuldstændighed

⁵⁰ Karnov – Skat & Regnskab - Revisionsmål

I forbindelse med revisionen bør der være særlig fokus på, hvorvidt værdien med god grund kan vurderes som rigtig, hvorvidt aktivet overhovedet er tilstede, nu da revisor ikke kan se det fysisk, og er der i forbindelse med de foretagne skøn sikret, at aktiveringen er sket fuldstændigt.

4.3.5 Revisionsstrategi

Efter der i planlægningen er fastlagt væsentlighed og risiko på revisionsmålsniveau, skal revisor vurdere, hvilken strategi der skal anvendes i forbindelse med udførelse, for at opnå tilstrækkeligt og egnet revisionsbevis for regnskabets rigtighed.

Revisor kan i den forbindelse overveje to metoder til udarbejdelse af revisionen:

Systemrevision	Test af kontroller
Substansrevision	Stikprøvevis eller analytisk gennemgang af bogførte transaktioner

Som det fremgår af substansrevisionen findes der to grene af samme revisionsmæssige tilgang. Ens for dem er, at revisor forholder sig til regnskabets faktiske tal og foretager en eller begge handlinger:

Substansanalytisk revision	Sammenholdelse med sidste år, under hensyntagen til afskrivninger mv.
Detailrevision	Gennemgang af bogføringsbilag som bekræftelse på rigtigheden, samt kontrol af afskrivninger og nedskrivningstests.

Overvejelserne vedrørende strategi skal ses i lyset af, hvor stærkt et revisionsbevis der ønskes. Jo højere risiko og væsentlighed på et område, jo stærkere et revisionsbevis kræves der for at konstatere, at revisionsdokumentationen er egnet og tilstrækkeligt:

		Risiko		
		Lav	Middel	Høj
Væsentlighed	Lav			
	Normal			
	Stor			

Matrix 4.3⁵¹

⁵¹ Egen tilvirkning ud fra kvalitetsstyringssystem

Årsagen er at revisionsbeviser kan være vidt forskellig, og nogle stærkere end andre, eksempelvis kan nævnes:

- Forespørgsel ved ledelse eller nøglemedarbejdere
- Eksterne bekræftelser ved pengeinstitut, kreditgiver, advokat, kunder m.fl.
- Fysisk kontrol af tilstedeværelse
- Afstemninger
- Efterregninger af faktura m.fl.
- Observation, eksempelvis af medarbejderes anvendelse af systemer (test af kontroller)
- Kontrol ved offentligt tilgængelige registrer, herunder tinglysning.dk og CVR.dk
- Stikprøvevis kontrol af bogføringen
- Kontrol af regnskabsmæssige skøn

Nogle af ovenstående er anvendelige til at belyse balancemæssige fejl og andre driftsmæssige fejl, hvorfor valget af revisionsbevis skal foretages ud fra, hvilken regnskabspost der er tale om, samt hvor stærkt et bevis der er behov for.

Revisor skal endvidere have for øje at den tidsmæssige placering af revisionen ligeledes skal begrundes i risikovurderingen. Her er gældende, at revisor tager stilling til, hvilke revisionshandling der skal foretages, periode og dato, samt hvorvidt det er ved løbende revision eller statusrevision. Dette da det er vigtigt for styrken af visse revisionsbeviser, at disse placeres tæt på selskabets statusdag, mens andres styrke ligger i at blive udført løbende i regnskabsåret.

For aktiverede udviklingsomkostninger vil test af kontroller blandt andet være gennemgang af selskabets procedurer for registrering af medarbejderes tid på en opgave, dette være eksempelvis kontrol af timeregistrering, samt procedure for opgørelse af udviklingsomkostningerne. Endvidere kan det gennemgås om selskabets ledelse har retningslinjer for, hvornår en omkostning klassificeres som tilhørende udviklingsomkostninger, der kan aktiveres eller blot er en omkostning som driftsudgiftsføres. Her er tale om test af interne kontroller, som ikke nødvendigvis bør tidsmæssigt placeres i forbindelse med statusrevisionen, men kan udføres løbende i året med mulighed for at korrigere procedurer inden regnskabsårets afslutning.

I forbindelse med statusrevision vil revision af aktiverede udviklingsomkostninger eksempelvis være gennemgang af et udarbejdet anlægskartotek sammenholdt med finanssystem, vurdering af brugstider og foretagne afskrivninger, kontrollere og vurdere værdiansættelsesprincippet fra sidste år, vurdere behovet for nedskrivning til lavere genindvindingsværdi konstateret ved

nedskrivningstest, kontrollere sammenhæng mellem bogholderi og regnskab, herunder oplysningspligt i henhold til lovgivningen på området.

4.4 Udførelse

Med afsæt i forudgående afsnit om planlægning, herunder den udarbejdede revisionsinstruks, er det nu muligt for revisor at udføre den planlagte revision af selskabets regnskab. Der kan være forhold som konstateres i forbindelse med revisionen, som kræver at planlægning og instruks tilpasses til de under revisionen konstaterede forhold. Instruksen styrer, hvilke handlinger, som skal foretages og, hvilke revisionsbeviser der skal sikres for, at det kan konkluderes, hvorvidt regnskabet er et retvisende billede af selskabets aktiver og passiver, finansielle stilling og resultat på statusdagen.

Ved udførelse af en revision er revisor pligtig til at dokumentere de foretagne handlinger, og den tilhørende konklusion. Det kræver, at revisionsdokumentationen er fundet tilstrækkeligt og egnet som grundlag for, at revisor kan erklære sig igennem sin påtegning på regnskabet.⁵² Det er op til revisor at vurdere om den modtagne dokumentation er egnet som bevis, dette kan være modtagne afstemninger og opgørelser fra selskabets ledelse. Dette kan sagtens fungere fornuftigt, men sjældent anses som et stærkt bevis, da der ikke er tale om eksterne bekræftelser, hvor uafhængig tredjemand bekræfter de værdier som forekommer i regnskabet.⁵³ Revisionsbevis modtaget direkte fra ledelsen er med risiko for fejlinformation, såfremt der er incitament for det. Det er således vigtigt at revisor med en professionel skepsis tilgår opgaven og udvider sin revisionsdokumentation indtil denne vurderes at være tilstrækkelig til, at revisor med rimelighed kan anvende denne til sin konklusion.

Dertil skal knyttes, at revisor som udgangspunkt skal kunne stole på det materiale som selskabets ledelse leverer, hvilket revisor kan kræve en udtalelse om.⁵⁴ Denne udtalelse, også kendt som "ledelsens regnskabserklæring", eksempel forefindes i Bilag 2, og anses som et nødvendigt revisionsbevis men dog ikke som tilstrækkeligt og egnet alene. Udtalelsen skal ses som en bekræftelse fra ledelsen på, at de fra ledelsen afgivne oplysninger skal anses som troværdige. Dette fritager ikke for eksterne bekræftelser og efterprøvning af, de af ledelsen, leverede oplysninger.

⁵² ISA 500, afsnit 6

⁵³ ISA 500, afsnit A7-A9

⁵⁴ ISA 580, afsnit 1

Det skal af dokumentationen fremgå at disse, ligesom bestemt i forbindelse planlægningen, er foretaget med en tidsmæssig placering og med et omfang af handlinger som understøtter revisors konklusion.⁵⁵ Dokumentationen skal være af en sådan karakter, at det er muligt for en udefrakommende revisor at gennemgå dokumentationen og forstå:

- Arten, tidsmæssig placering og omfanget af handlinger
- Konklusion på udførte handlinger og det opnåede bevis
- Betydelige forhold som er opstået under revisionen, og tilhørende konklusion i den forbindelse

4.4.1 Udførelse af revision af aktiverede udviklingsomkostninger

Da aktiverede udviklingsomkostninger klassificeres som et immaterielt anlægsaktiv, vil det være formålsløst at udarbejde revisionsinstruks indeholdende fysisk kontrol, ekstern bekræftelse o.l. handlinger, idet disse aldrig vil kunne understøtte aktivets indregning og måling i regnskabet.

Relevante handlinger i en sådan forbindelse vil være følgende:

- Afstemning af anlægskartotek med finansbogholderi,
- Kontrol af afstemning af udviklingsomkostninger til tids- og materialeregnskab, samt værdiansættelse med udgangspunkt i afholdte omkostninger
- Stikprøvevis kontrol af til- og afgang til underliggende dokumentation som danner grundlag for indregningen,
- Vurdering og beskrivelse af registreringssystemer som anvendes,
- Kontrol af betingelser for aktivering er opfyldt,
- Kontrol af ejendomsret,
- Kontrol af afskrivninger, er disse systematiske og under hensyn til aktivet forventede restværdi,
- Vurdering af behov for nedskrivning,
- Sammenholdelse af regnskabsposten med sidste år.
- Kontrol af oplysningspligt i regnskabet.

⁵⁵ ISA 230, afsnit 8-9

Ved gennemførelse af ovenstående handlinger har revisor arbejdet med handlinger som vedrører systemrevision og substansrevision, herunder både substansanalytiske- og detailrevision. Ovenstående handlinger er aktuelle, uanset om der er tale om et IVS, ApS eller A/S.

Afstemning af anlægskartotek og kontrol af afskrivninger

Ved udførelse af statusrevision er en oplagt handling at rekvirere det af selskabets ledelse udarbejdede anlægskartotek over selskabets anlægsaktiver, immaterielle såvel som materielle. Her opnås hurtigt indsigt i værdien i regnskabet og om ledelsen har brugt energi på at redegøre for værdien. Idet aktiverede udviklingsomkostninger kan bestå af flere grupper af omkostninger, er det her muligt at udspecificere, hvilke grupper omkostninger som er aktiveret og til hvilken værdi. Endvidere vil afskrivningsprofil og restværdi/scrapværdi for hver enkelte gruppe fremgå, hvorfor det er oplagt at efterprøve afskrivningerne i samme omgang. Er afskrivningerne sammenlignelige med sidste år, eller forekommer der forhold, som gør at der er ændret afskrivningsprofil? Revisor skal holde for øje, at selskabets ledelse ikke igangsætter afskrivninger førend det lovgivningsmæssigt er muligt, idet afskrivning af aktivet først er tilladt på færdiggørelsestidspunktet upåagtet, at aktivet delvist er ibrugtaget.

De aktiverede omkostninger som fremgår af anlægskartoteket, skal senere kunne kontrolleres til yderligere registreringer og anden underliggende dokumentation for den foretagne indregning, da anlægskartoteket udelukkende anvendes til at specificere indregningen og den efterfølgende værdiregulering, men ikke selve grundlaget for indregningen.

Endvidere er der her muligt at få indblik i, om der er aktiveret nye omkostninger i regnskabsåret, som revisor skal rekvirere det underliggende materiale/bilag for. Dette bør i tilfælde af, der er høj risikoprofil på området ikke blot være ved stikprøvekontrol, men alt efter omfanget af arbejdet være en kontrol af samtlige omkostninger som aktiveres.

Kontrol af afstemning af udviklingsomkostninger til tid- og materialeregnskab, samt værdiansættelsen med udgangspunkt i de afholdte omkostninger

Hermed forstås det materiale, som skal danne grundlag for ledelsens tanker og handlinger, som i sidste ende danner grundlaget for indregning af aktiverede udviklingsomkostninger. Dette være kontrol af et time-/sagssystem, hvor faktiske timer allokeres til den enkelte sag, og herigennem med

høj sikkerhed kan aktiveres, såfremt det vurderes at time-/sagssystemet anvendes effektivt. Såfremt det er muligt at følge enkelte medarbejdere, når de anvender registreringssystemet, som en del af systemrevisionen vil det kunne bidrage til forståelsen for anvendelsen og hvorvidt man kan konkludere, at det sker effektivt. Når timerne er sikret skal værdien af timerne kontrolleres. Da time-/sagssystemet giver mulighed for at identificere den enkelte medarbejder på sagen, kan timeprisen kontrolleres til den enkeltes løn i den afholdte periode for at sikre den kostpris som selskabets ledelse kan anvende til aktiveringen.

Der kan være forskellige sondringer, når kostprisen på pågældende medarbejders timer opgøres, hvorfor det kræver ressourcer at kontrollere tilstrækkeligt. Hensyntagen til den enkeltes afholdte ferie på årsbasis, helligdage, kursusdage mv. er alt sammen forhold som med god grund kan påvirke kostprisen for de direkte lønomkostninger i positiv retning. En ledelse med god indsigt i de parametre, som kan påvirke værdien har muligheden for at danne forudsætninger, som kan være svære at gennemskue, hvorfor revisor altid skal efterprøve de beregninger, som kan virke uigennemskuelige. Såfremt revisor ikke kan opnå tilstrækkelig overbevisning eller forståelse for beregningerne, bør det overvejes at indhente ekstern bistand fra eksperter med viden på området, såfremt ledelsen ikke kan overbevise revisor om rigtigheden på anden vis.

Selskabets ledelse kan i forbindelse med udviklingsomkostninger ligeledes vurdere, hvorvidt der kan være andre indirekte omkostninger herunder administrative- og lokaleomkostninger knyttet til projektet. Det kræver, at omkostningen kan skønnes pålideligt for, at aktiveringen kan foretages.

En sondring i forhold til lokaleomkostninger kan være, at den tid som medarbejderne bruger på projektet i de samme lokaler, som anvendes i det daglige, må kunne aktiveres for den del som vedrører projektet. Hvis den samlede medarbejderstab jf. time-/sagssystemet har anvendt 15 % af sin arbejdstid på det projekt som aktiveres, vil det være muligt at aktivere 15 % af lokaleomkostningerne. Det samme forhold gør sig gældende ved administrationsomkostninger og alle andre omkostninger, som beviseligt omfavner den udviklingsfunktion i selskabet som der aktiveres, og den normale arbejdsfunktion i selskabet som normalt driftsudgiftsføres.

I samme omgang skal ledelsen være bekendte med krav til en bunden reserve under selskabets egenkapital "reserve for udviklingsomkostninger". Her er ledelsen tvunget til at placere en bunden reserve svarende til aktivets værdi med fradrag af den aktuelle selskabsskatteprocenten. Reserven, der fungerer som værnsregel mod at kunne udlodde udbytte fra selskabet, på baggrund af aktiverede udviklingsomkostninger, skal undergå en værdiforringelse i takt med at aktivet af- eller nedskrives, således den altid modsvarer den aktivets værdi under hensyntagne til overgangsreglen.

Kontrol af betingelser for aktivering er overholdt

For at selskabets ledelse må indregne aktivet i balancen som aktiverede udviklingsomkostninger, er der et større omfang af betingelser, som skal være overholdt. Betingelserne omhandler primært ledelsesmæssige vurderinger jf. IAS 38, som revisor skal sikre er redegjort for.

Helt centralt skal der for, at indregning må foretages, være udarbejdet en beskrivelse af det projekt ledelsen har tænkt sig at igangsætte, samt en vurdering af økonomien i projektet. Her skal ledelsen redegøre for forventningerne til indtægterne fra projektet, der som et minimum skal svare til de omkostninger som forventes aktiveret, med tillæg af yderligere tilløbne omkostninger til at færdiggøre det planlagte projekt.

Revisor skal sikre at ledelsen har udarbejdet en sådan business case for projektet, og med en professionel skepsis forholde sig til de data og forudsætninger, som er sat op. Endvidere vil det, da ledelsen her har redegjort for økonomien i projektet, være aktuelt at sammenholde med de på statutidspunktet aktiverede omkostninger, og ledelsens forventninger til, hvorvidt der tilløber yderligere omkostninger inden projektet er færdigudviklet. På denne måde kan der hurtigt analyseres på, om de i business casen fastsatte forventninger har været realistiske, eller om der allerede på nuværende tidspunkt er aktiveret flere omkostninger end forventet. Såfremt det er tilfældet kan der analyseres på, om den forventede indtjening i projektet fortsat er højere end de aktiverede omkostninger, da ledelsen således stadig kan løfte bevis for at aktiveringen er sket med fremtidig økonomiske aspekt for øje.

Ledelsen skal i sin redegørelse ligeledes dokumentere:

- At det er teknisk muligt for virksomheden at færdiggøre projektet,
- At ledelsen har intentioner om at færdiggøre projektet,
- At ledelsens forventning til hvordan aktivet forventer at frembringe fremtidige økonomiske fordele,
- At virksomheden har tilstrækkeligt med finansielle midler, tekniske og andre ressourcer til sin rådighed til færdiggørelsen
- At de omkostninger som aktiveres kan identificeres særskilt, og direkte henføres til projektet.

At selskabet har omkostninger at aktivere, beror primært på at selskabet har haft lønomkostninger til projektudviklere, som må vurderes ressourcestærke og kompetente.

Der kan i mange tilfælde opstå problemstilling vedrørende den økonomiske byrde i projektet, og om selskabet har tilstrækkeligt med finansielle midler til at gennemføre projektet, og som i sidste ende kan medvirke til at omkostningerne, set fra revisors synspunkt, som uafhængig, ikke kan aktiveres som udviklingsomkostninger. Dette kan, specielt set for selskaber oprettet som IVS, ses i lyset af, at der er tale om iværksættere med en god ide, men ikke nødvendigvis et kapitalstærkt bagland.

At selskabet i sig selv ikke er kapitalstærkt nok til at finansiere udviklingsomkostningerne til et større projekt er ikke et problem, såfremt ledelsen har tilkendegivelse fra ekstern finansieringskilde, herunder pengeinstitut, kreditorer, investor o.l. om at finansieringen er sikret, og dokumentation for at tilkendegivelsen er underbygget, er dette rigeligt til at udviklingsomkostningerne kan aktiveres.

Såfremt der ikke kan løftes bevis overfor revisor, vil det være nødvendigt at anfægte værdiansættelsen af aktivet, da det revisionsmæssigt ikke har en værdi i selskabet. Endvidere vil der være anledning til at bemærke om den manglende finansieringsbekræftelse kan have så gennemgribende effekt i selskabet, at der kan være tale om going concern forhold også kendt som fortsat drift, da manglende finansiering til udvikling et projekt, som hele selskabet er bygget op om, kan true eksistensgrundlaget i selskabet. Going concern vil blive uddybet senere i nærværende afhandling.

Meget af det revisionsmæssige arbejde foregår således ved forespørgsel ved ledelsen, centrale medarbejdere eller finansieringskilder, og som efterfølgende kan underbygges af analyser mellem centrale forudsætninger og de i regnskabet faktiske forhold.

Vurdering af behov for nedskrivning

I henhold til Årsregnskabsloven, som beskrevet i tidligere afsnit, skal der for aktiverede udviklingsomkostninger ske afskrivning over brugstiden, såfremt denne kan skønnes pålideligt. Såfremt det ikke er tilfældet at brugstiden kan skønnes pålideligt, antages denne at være 10 år.

I henhold til IAS 38, som beskrevet i tidligere afsnit, arbejdes der med om et aktiv er med bestemt brugstid eller ubestemt brugstid, da denne afgør, hvorvidt aktivet skal undergå løbende afskrivninger som ved Årsregnskabsloven eller blot en årlig nedskrivningstest. IAS arbejder ikke med en bagkant på 10 år, som Årsregnskabsloven.

Selvom selskabets ledelse har opgjort et aktivs restværdi/scrapværdi og afskrivningsprofil, lineært over en forventet brugstid, fratager det ikke revisor pligten til at vurdere og efterprøve aktivets

regnskabsmæssige værdi. Selve handlingerne bag nedskrivningstest er overensstemmende mellem Årsregnskabsloven og IAS'erne, da det er IAS 36 som styrer nedskrivningstest for aktiverede udviklingsomkostninger. Årsregnskabsloven kræver dog kun at nedskrivningstest sker ved indikation på værdiforringelse, mens IAS 36 arbejder med årlig nedskrivningstest uanset, om der er indikation på værdiforringelse eller ej.

I henhold til Årsregnskabsloven, kan revisors tankevirke vedrørende nedskrivningstest illustreres på følgende måde:

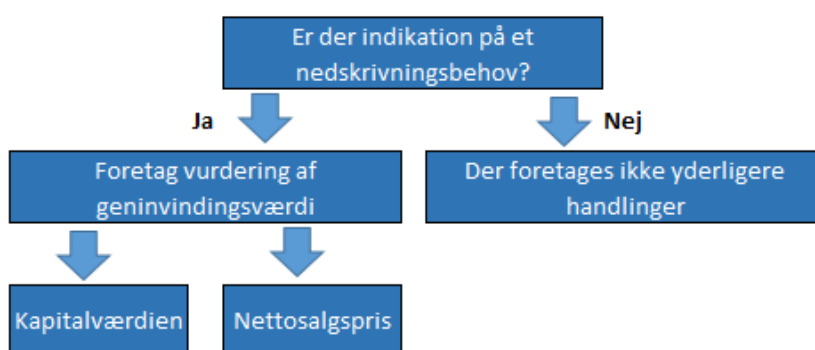


Illustration 4.4⁵⁶

Vejen til nedskrivning foregår således via tre trin. Har revisor overhovedet en indikation på, om aktivets værdi bærer et nedskrivningsbehov, beregning af genindvindingsværdien som den højeste af kapitalværdien og nettosalgspris, foretage nedskrivning af det enkelte aktiv.

Revisor skal jævnfør ovenstående illustration beregne kapitalværdi og nettosalgsprisen og hvis den højeste af de to værdier er lavere end den regnskabsmæssige værdi, skal der ske nedskrivning til den lavere genindvindingsværdi.

Med kapitalværdi menes der nutidsværdien af de fremtidige nettoindbetalinger, som aktivet på regnskabstidspunktet forventes at indbringe ved sin nuværende og uændrede funktion. Der skal henses til, hvor meget aktivet forventer at kunne bidrage til selskabets nettopengestrømme, da hovedforudsætning for at kunne aktivere omkostninger er, at der skal være forventninger om fremtidige økonomisk fordele skal tilflyde selskabet.

Med nettosalgspris menes der den værdi, selskabet kan indbringe ved realisering af et salg af aktivet med fradrag af forventede handelsomkostninger.

⁵⁶ PWC, Overblik Inspiration Viden, regnskabshåndbogen 2018, side 271

Sammenholdelse af regnskabsposten med sidste år

At sammenholde en regnskabspost værdi med sidste års værdi fungerer som et analytisk værktøj for at vurdere om der er sket væsentlige posteringer på området, som kræver nærmere undersøgelse.

Når revisor sammenholder med sidste års saldo for aktiverede udviklingsomkostninger vil der, såfremt der er tale om færdiggjorte udviklingsaktiviteter, skulle tages højde for afskrivninger o.l. kendte standardiserede posteringer, da disse er kendte af revisor.

Sammenholdelse af regnskabsposten bør endvidere ses i lyset af business casen fra ledelsen som beskriver udviklingsprocessen, eller dennes forventninger til ændringer i posten, alt sammen som en samlet vurdering af postens sammensætning og størrelse.

Kontrol af oplysningspligt i regnskabet

Til posten for aktiverede udviklingsomkostninger knytter sig pligt til at oplyse forskellige informationer i regnskabet.

Årsregnskabslovens krav er, at posten fremgår særskilt i selskabets balance, som enten et udviklingsprojekt under udførelse eller som et færdiggjort udviklingsprojekt.

Ledelsen skal i afsnit om anvendt regnskabspraksis redegøre for indregningsmetode og målegrundlag, som er anvendt i forbindelse med aktiveringen af aktivet, og hvorvidt der er aktiveret indirekte omkostninger i samme kategori. Der skal endvidere fremgå den af ledelsen fastsatte metode til af- og nedskrivninger, samt ledelsens skøn over brugstid og heraf følgende afskrivningsperiode. En eventuel restværdi/scrapværdi skal oplyses.

For aktiverede udviklingsomkostninger er gældende et oplysningskrav om særlige forudsætninger, som ligger til grund for indregning og måling af aktivet. Her kunne ledelsen oplyse regnskabslæser om den forventede fremdrift i projektet og forventningerne til markedet, der udvikles til. En sådan oplysning kunne ligeledes fremgå af ledelsesberetningen. Forskellen er, at oplysningsnoten for særlige forudsætninger er en del af årsregnskabet, som er underlagt revision, hvorfor det må antages at revisor har vurderet, analyseret og konkluderet på de oplysninger, som ledelsen aflægger i noten. Modsat de oplysninger som fremgår af ledelsesberetningen, da denne ikke er underlagt revision, men hvor revisor i sin rapportering blot kvitterer for at have gennemlæst ledelsesberetningen.

4.5 Delkonklusion

Som ovenstående indikerer skal revisor igennem mange spørgsmål og mange valg for at gennemføre en revision for i sidste ende at sikre, at konklusionen er korrekt. Den korrekte planlægning medvirker til at revisor sikre, at der anvendes korrekt revisionsstrategi på udførelsen, både for løbende revision og statusrevision, og skal sikre at revisor ikke udfører irrelevante handlinger på forkerte tidspunkter. Revisors arbejde skal kunne planlægges og overholde god revisionsskik. Med revisionsstrategien på plads kan revisor igangsætte de handlinger, der skal til for at opnå tilstrækkeligt og egnet revisionsbevis for, at ledelsens aflagte regnskab er et retvisende billede af selskabets aktiver og passiver, finansielle stilling og resultat. Arbejdets bestanddele, med fokus på aktiverede udviklingsomkostninger, omfavner både forespørgsler ved ledelse, identifikation af arbejdsgange og processer, efterprøvning af ledelsens datagrundlag som understøtter den indregnede værdi, kontrol af den regnskabsmæssige værdi og hvorvidt der er indikationer på værdiforringelse som ikke er opnået via løbende afskrivninger, samt gennemgang af ledelsens foretagne regnskabsmæssige oplysninger og hvorvidt disse vurderes at være retvisende.

5. Revisionsmæssige overvejelser ved manglende likviditet

Hvis den udførte revision af aktiverede udviklingsomkostninger forudsættes at have belyst et ikke-stillet likviditetsbehov for selskabet til at gennemføre de planlagte udviklingsprojekter, er en konsekvens, at aktiveringen ikke nødvendigvis kan foretages. Det må dog antages, at manglen på likviditet i et selskab, som primært arbejder på at udvikle kan kræve at revisor gør sig yderligere overvejelser, for at sikre et retvisende billede af selskabet, således at det ikke risikeres, at regnskabslæser vildledes ved gennemgang af regnskabet.

5.1 Regnskabsmanipulation

I selskaber der er ejerledet, altså hvor indehaver og direktion er en og samme personkreds, skal revisor gøre overvejelser vedrørende besvigelser i tilfælde af, at selskabet er likviditetsmæssigt presset. Et forhold revisor altid skal have for øje, men der findes tilfælde, hvor risikoen for fejlinformation øges.

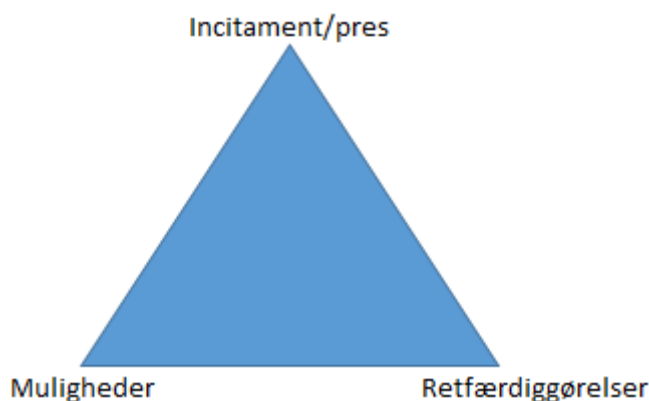


Illustration 4.5⁵⁷

Ovenstående illustration er med afsæt i ISA 240 bilag 1 de elementer, som er i spil når, risikoen for fejlinformation opgøres.

Incitamentet her vil være den finansielle stabilitet, der trues af økonomiske og herunder driftsmæssige forhold i selskabet. Likviditeten er tømt og der er ikke på kort sigt, er udsigt til, at den bliver understøttet igen.

⁵⁷ Besvigelsestrekant, med afsæt i ISA 240 bilag 1 og Donald R. Creese 1953

KPMG udarbejdede i 2016 en global profil over svindel, herunder profilering af den gennemsnitlige svindler og incitamentet for at begå svindel. I udgivelsen "Global profiles of the fraudster" fra maj 2016 har KPMG adspurgt i virksomhederne, hvad den overordnede motivation for at begå svindel vil være. Det har været mulig for respondenterne at besvare med mere end en kategori:

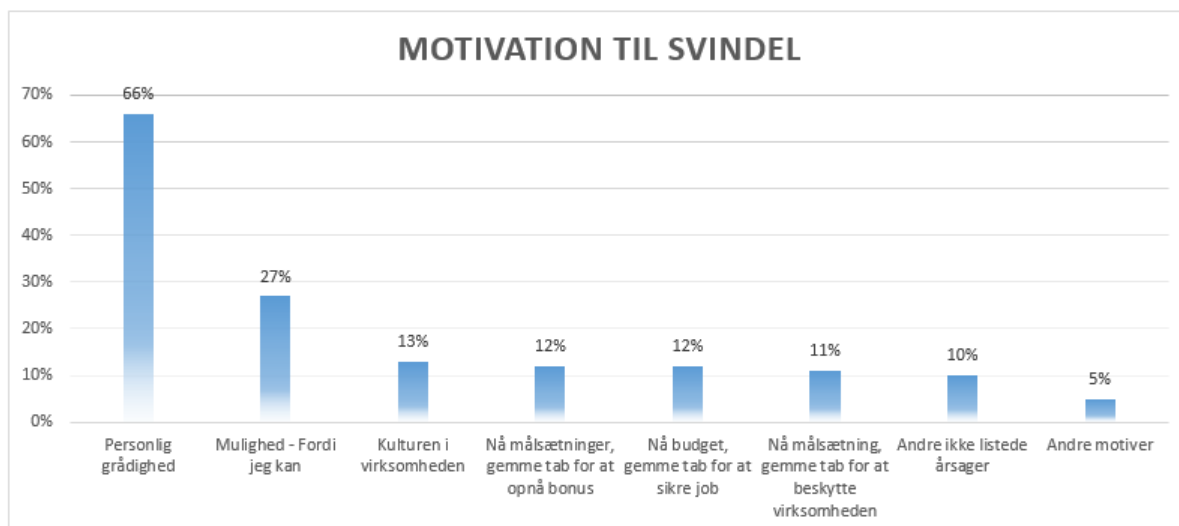


Diagram 4.6⁵⁸

Fælles for ovenstående motivationer er, at det er muligt at opnå resultater ved manipulation. Alle sammen forhold der langt hen ad vejen kunne undgås ved at have stærke kontroller i tider, hvor teknologi og data muliggør langt flere kreative løsninger for at begå svindel.

Men er det muligt at manipulere med regnskabsmaterialet? Det må vurderes i et ejerledet selskab, at muligheden er til stede, da ejeren selv antages at have en stor rolle i alle grene af selskabet. Da det må vurderes at være minimalt med kontroller, som fanger regnskabsmanipulation kan det være en mulighed for ledelsen at værdiansætte aktiver og forpligtelser på en måde, der kommer selskabets finansielle stilling til gode, men som i bund og grund bygger på varm luft. Dette er ofte et problematisk område, hvor der er involveret væsentlige regnskabsmæssige skøn, der skal underbygge værdien, hvor ledelsen kan have interesse i at puste værdier op for et forbedret resultat.

Men hvori ligger retfærdiggørelsen for at manipulere i en sådan grad? For selskaber af denne karakter er der ofte stor involvering af ledelsens følelser, og sættes der spørgsmål til dennes handlemåder kan der opstå spændinger mellem ledelsen og finansieringskilde. Hvis ledelsen føler, at der er stillet for strenge krav fra finansieringskilden kan dette fungere som retfærdiggørelse for at manipulere med regnskabsmaterialet, da "det kan være et nødvendigt onde" til at opnå sin finansiering. Er der

⁵⁸ KPMG, Global profiles of the fraudsters 2016, side 12

spændinger mellem ledelse og revisor, såfremt revisor har anfægtet værdiansættelsen af aktiverede udviklingsomkostninger, er der endnu en retfærdiggørelse for at ændre på andre regnskabsposter for at opnå en modsatrettet effekt af revisors korrektioner.

Det er derfor nødvendigt, at revisor møder revisionsopgaven med den professionalisme som god revisionsskik kræver, og med en professionel skepsis overfor de oplysninger, som ledelsen tilvejebringer som led i revisionsbevis for regnskabsposter, som kan være væsentlige og risikofyldte.

5.2 Going concern

Going concern er et regnskabsprincip som bunder i ledelsens forventning til, hvorvidt selskabet kan fortsætte sin drift i en overskuelig fremtid, nærmere defineret det kommende regnskabsår. Der er således ikke tale om, at revisor skal være den forudseende men derimod ledelsen, som med sit kendskab til eget selskab og sine forudsætninger til fremtiden, skal foretage en vurdering af selskabets fremtid. Vi har her fat i et selskab som er i drift og hvor der skal aflægges regnskab. Regnskabet i et sundt og driftig selskab vil som hovedregel altid være aflagt efter going concern princippet, da man af selskabet forventer, at den fortsat eksisterer, når der skal aflægges regnskab igen til næste år.⁵⁹ Når ledelsen aflægger regnskabet efter going concern princippet, er det således muligt at fortsætte sin værdiansættelse af selskabets aktiver med afsæt i, at disse fortsat lader økonomiske fordele tilflyde selskabet, altså har en positiv pengestrømspåvirkning. Men hvad nu hvis driften er underskudsgiven, egenkapitalen er tabt, låneaftaler er på vej til udløb uden udsigt til refinansiering? Hvordan værdiansættes aktiverne, er revisor og ledelsen enige i de anvendte principper, og hvilke følger kan det få i regnskabet og rapportering fra revisor?

Revisors udfordring vedrørende going concern kan være at løfte et tilpas stærkt revisionsbevis for, at ledelsens vurdering af going concern er retvisende⁶⁰, eller modsat fald må rapportere sin konklusion til ledelsen med henblik på at rette regnskabsprincippet. Problemstillingen ved going concern er, at der ikke er en endegyldig tjekliste til at danne sine konklusioner på baggrund af, men lige såvel tager afsæt i ledelsens skøn for fremtiden. Revisor skal da med professionel skepsis veje og måle de oplysninger som præsenteres, og vurdere om de af ledelsen fastsatte forudsætninger virker realistiske.

⁵⁹ Årsregnskabsloven § 13 stk. 1, pkt. 4

⁶⁰ ISA 570, afsnit 9a

Hvis revisor præsenteres for et regnskab, hvor det er konstateret, at likviditeten er presset og finansieringen ikke med sikkerhed kan antages at blive refinansieret, skal der gøres overvejelser for, hvorvidt anvendelse af going concern princippet er retvisende billede af selskabets aktiver og passiver, finansielle stilling og resultat. I en iværksættervirksomhed, hvor der ikke nødvendigvis antages at være en løbende indtjening, kan udløb af ekstern finansiering være truende for den fortsatte drift.

Ved konstatering af en så betydelig tvivl, vil det være aktuelt at udføre revisionshandling og overvejelser for at underbygge et tilstrækkeligt og egnet revisionsbevis⁶¹:

- Anmodning til den daglige ledelse om at foretage en ledelsesmæssig vurdering af virksomhedens evne til at fortsætte driften
- Vurdering af ledelsens fremtidige handlingsplaner som kan underbygge ledelsens vurdering af virksomhedens fortsatte drift
- Analyse af, et af ledelsen, fremlagt budget for pengestrømme, med fokus på de underliggende data og forudsætninger som danner grundlag for budgettet
- Overvejelser om der kan tilvejebringes yderligere informationer i efterfølgende periode, siden ledelse foretog sin vurdering
- Anmodning om skriftlige udtalelser fra ledelsen vedrørende dennes fremtidige handlingsplaner, og dennes vurdering af hvorvidt planerne vurderes at kunne gennemføres.

I praksis vil det i en iværksættervirksomhed være aktuelt at rekvirere handlingsplaner og budgetter samt forhøre ledelsen, hvorvidt det er muligt at opnå støtteerklæring fra finansieringskilder, såfremt ledelsen er overbevist om, at det er muligt at opnå den krævede likviditet til at gennemføre de igangværende projekter. Her skal støtteerklæring eller kreditrammen måles op mod ledelsens forventninger og budgetter for omkostningerne, der kræves for at færdiggøre det igangværende projekt.

Det kan for iværksættervirksomheder være aktuelt at indhente dokumentation på om der for projektet er et eftermarked, som ønsker at aftage den færdigudviklede vare. Hvis udviklingen har været længere end forventet, kan der være risiko for at den udviklede teknologi, fysisk eller uhåndgribeligt er forældet, allerede inden den er færdig. I tilfælde af selskabet har kontrakt med en eventuel køber kan denne støtte forventningen til, at der genereres omsætning i selskabet på kort

⁶¹ ISA 570, afsnit 16

sigt, men i tilfælde af ledelsen ikke kan løfte bevis for at et marked eksisterer, vil going concern være udfordret.

Revisor skal i sidste ende kunne konkludere på sine revisionshandlinger og -beviser, for hvorvidt ledelsens anvendelse af going concern princippet i regnskabet er passende eller om revisor kan konstatere væsentlig usikkerhed i relation til begivenheder eller forhold, der enkeltvis eller tilsammen kan skabe tvivl om selskabets evne til at fortsætte sin drift.⁶² Upåagtet at revisor er kommet frem til den konklusion, at selskabet ikke med sikkerhed er going concern, er det ikke muligt for revisor at kræve regnskabet ændret af ledelsen. Ledelsen kan fortsat være af den overbevisning, at der ikke er en væsentlig risiko for selskabets eksistens på kort sigt, og ledelsen fastholder at anvende going concern princippet for regnskabet. Det er ledelsens ansvar at regnskabet er et retvisende billede af selskabets aktiver og passiver, finansielle stilling og resultat⁶³, og den overbevisning har ledelsen sin ret til at være i, såfremt ledelsen vurderer, at selskabet fortsat er going concern.

Revisors ansvar i denne sammenhæng er at sikre, at ledelsen har aflagt regnskabet efter gældende lovgivning og standarder, samt har oplyst tilstrækkeligt i regnskabet, såfremt der er væsentlig usikkerhed om selskabets fortsatte drift. At en uafhængig revisor har en anden konklusion, skal revisor i stedet vælge at rapportere henholdsvis gennem intern rapportering til øverste ledelsen og ekstern rapportering til regnskabslæsere.

5.3 Delkonklusion

Et selskab, hvor likviditeten er presset, kræver at revisor i særdeleshed møder revisionsopgaven med en professionel skepsis for de oplysninger, som præsenteres fra ledelsen. Dette er aktuelt i almindelige revisionsforhold, men en ledelse som er presset til at præstere eller løfte bevis for finansieringen er sikret, kan i yderste nødstilfælde føle behov for at informere fejlagtigt. Ved fejlinformationer, hvor ledelse er involveret, vil det typisk være svære at opdage forholdene rettidigt, da revisor ikke kan understøtte revisionen på stærke interne kontroller og ledelsens overvågning af medarbejdere, men skal søge sin viden udenfor selskabets rammer, gennem eksterne bekræftelser udenom ledelsen m.v.

⁶² ISA 570, afsnit 17-18

⁶³ Årsregnskabsloven § 9 stk. 1 pkt. 2

Det er ligeledes aktuelt at efterprøve den af ledelsen skønnede anvendelse af going concern regnskabsprincippet. En gennemgang af ledelsens vurderinger, eksterne data som kan understøtte forudsætningerne og gennemgang af budgetter og forudsætninger er aktuelle i en sådan situation.

6. Revisors rapportering

Revisor har forskellige rapporteringsmuligheder alt efter hvem der rapporteres til, og om hvad. Nærværende afsnit vil omhandle revisors rapporteringsmuligheder til regnskabslæser via revisors revisionspåtegning på det af ledelsen forelagte regnskab.

6.1 Den uafhængige revisors revisionspåtegning

Revisor har teoretisk intet med regnskabsudarbejdelsen at gøre, da det er ledelsen som aflægger regnskabet, som revisor kan revidere. Revisors konklusion på den foretagne revision kommer i stedet til udtryk via revisors revisionspåtegning på regnskabet.

Revisor kan udarbejde sin revisionspåtegning i henhold til Bekendtgørelse om godkendte revisorers erklæring, BEK nr. 1468 af 12/12/2017, §§ 3-8 eller i henhold til erklæringsstandarderne ISA 700, 701, 705, 706, 710 og 720, så længe der er tale om et revisionsforhold. Er revisor medlem af brancheforeningen FSR – Danske revisorer skal revisionspåtegningen være i overensstemmelse med erklæringsstandarderne fra de internationale standarder om revision.

6.1.1 Bekendtgørelse om godkendte revisorers erklæring

Ved udarbejdelse af en revisionspåtegning i overensstemmelse med erklæringsbekendtgørelsen skal revisor anvende kapitel 2, §§ 3-8 om revisionspåtegning på reviderede regnskaber. Særlig vigtig er § 5 stk. 1, som definerer de områder, som revisionspåtegningen minimum skal indeholde:

- En konklusion,
- Omtale af grundlaget for den afgivne konklusion,
- Omtale af væsentlig usikkerhed vedrørende fortsat drift, såfremt det er aktuelt,
- Fremhævelse af forhold i regnskabet,
- Omtale af revisors ansvar for revisionen,
- Oplysninger vedrørende andre forhold,
- Udtalelse om ledelsesberetningen, såfremt en sådan er udarbejdet.

For en revisionspåtegning i overensstemmelse med erklæringsbekendtgørelsen er der ingen krav til rækkefølgen for ovenstående punkter. Særligt bør punkterne ”omtale af væsentlig usikkerhed vedrørende fortsat drift” og ”fremhævelse af forhold i regnskabet” bemærkes. Revisor er forpligtet til at oplyse i sin revisionspåtegning, såfremt der er konstateret væsentlige usikkerheder vedrørende

begivenheder eller forhold, som kan true virksomhedens evne til at fortsætte driften, og oplysningerne skal afgives i et særskilt afsnit i afrapporteringen.⁶⁴ Denne oplysning skal afgives upåagtet, at ledelsen har oplyst tilstrækkeligt i regnskabet om de forhold som påvirker going concern.

Hvad angår fremhævelser af forhold, er det med henvisning til revisors pligt til at afgive oplysninger i sin revisionspåtegning, som skal fremhæves uden nødvendigvis at modificere den endelige konklusion. Her er tale om forhold, hvor ledelsen kan ifalde erstatnings- eller strafansvar for sine handlinger, hvor ledelsen har overtrådt lovgivning og hvor overtrædelsen ikke kan anses som uvæsentlig.⁶⁵ Fremhævelse af forhold kan eksempelvis være med henvisning til usikkerhed ved indregning og måling af enkeltaktiver – herunder aktiverede udviklingsomkostninger, eller henvisning til særlige forhold eller noter.

Såfremt revisor på baggrund af opnåede revisionsbeviser, vurderer at det foreliggende regnskab indeholder væsentlige fejl eller mangler, eller ikke har været i stand til at opnå egnet og tilstrækkeligt revisionsbevis til, at danne konklusion om at regnskabet er uden væsentlige fejl og mangler, skal der overvejes hvorledes konklusionen skal modificeres.⁶⁶ Der er således to forhold som revisor skal forholde sig til:

- Er revisor uenig med ledelsen
- Er revisor begrænset i omfanget af sit arbejde

Det må antages, at såfremt revisor konkluderer, at regnskabet indeholder fejl og mangler i et væsentligt omfang, og ledelsen ikke ønsker at rette disse, er der tale om uenighed. Begrænsninger i revisors arbejde kan være begrænsninger som følge af modarbejdende ledelse, eller uheld som begrænser revisors mulighed, eksempelvis et nedbrændt arkiv, hvorfor revisor ikke kan lave bilagsrevision.

Når et af de to forhold er identificeret skal det vurderes, hvilken indvirkning det kan få på konklusionen. Revisor skal da vurdere, hvorvidt der er tale om at fejl eller mangler:

- Påvirker væsentligt men ikke gennemgribende regnskabets retvisende billede
- Påvirker væsentligt og gennemgribende regnskabets retvisende billede
- Påvirker muligvis væsentligt og gennemgribende regnskabets retvisende billede

⁶⁴ Erklæringsbekendtgørelsen § 5 stk. 5

⁶⁵ Erklæringsbekendtgørelsen § 7 stk. 1-4

⁶⁶ Erklæringsbekendtgørelsen § 6 stk. 1

Forskellen her er, hvorvidt det kan konstateret, at fejl eller mangler i regnskabet påvirker gennemgribende. Med gennemgribende definerer erklæringsbekendtgørelsen ingen grænse men ISA 705 anfører, at med gennemgribende menes *"et begreb, der i forbindelse med fejlinformation anvendes til at beskrive indvirkningerne på regnskabet af fejlinformationer eller de mulige indvirkninger på regnskabet af eventuelle fejlinformationer, der er uopdagede på grund af en manglende mulighed for at opnå tilstrækkeligt og egnet revisionsbevis. Gennemgribende indvirkninger på regnskabet er de indvirkninger, der efter revisors vurdering:*

- Ikke begrænser til specifikke elementer, konti eller poster i regnskabet
- Hvis de er begrænset til specifikke elementer, konti eller poster i regnskabet, repræsenterer eller kan repræsentere en substansiell del af regnskabet"

Gennemgribende skal ses i lyset af, om fejl og mangler har stor beløbsmæssig indvirkning på resultat, egenkapital og balancen, påvirker en eller flere poster, og om der er væsentlig påvirkning på virksomhedens nøgletal. En kombination vil ofte medføre, at revisor kan konkludere at fejl og mangler er gennemgribende.

Revisors ordlyd i konklusion ud fra det givne scenarie kan illustreres på følgende vis:

Modifikation af konklusion	Påvirker væsentligt, men ikke gennemgribende	Påvirker væsentligt og gennemgribende	Påvirker muligvis væsentligt og gennemgribende
Uenighed med ledelsen	"bortset fra det i forbeholdet anførte giver..."	"som følge af det i forbeholdet anførte ikke giver..."	Ej relevant
Begrænsninger i omfang af revisors arbejde	"bortset fra mulig indvirkning af det i forbeholdet anførte giver..."	Ej relevant	"som følge af det i forbeholdet anførte kan vi ikke..."

Illustration 6.1⁶⁷

Som ovenstående illustrerer vil revisor i tilfælde af, der er konstateret væsentlige men ikke gennemgribende forhold i regnskabet, fremhæve præcis hvor i regnskabet, der er konstateret et væsentligt forhold, og ellers konkludere at det resterende regnskab giver et retvisende billede. Såfremt det er konstateret, at forholdet er væsentligt og gennemgribende for regnskabet i sin helhed vil revisors konklusion være, at regnskabet ikke giver et retvisende billede, hvorfor der er tale om en afkræftende konklusion.⁶⁸

⁶⁷ Fücksel, Gath, Langsted & Skovby 2015, Revisor Regulering & Rapportering, side 236

⁶⁸ Erklæringsbekendtgørelsen § 6 stk. 7

I tilfælde af at revisor er i yderste kategori, hvor det vurderes muligvis at være væsentlige og gennemgribende forhold i regnskabet, men begrænsninger i revisors arbejde medfører, at der ikke kan opnås tilstrækkeligt og egnet revisionsbevis, vil det ikke være muligt at afgive en konklusion.

I alle tilfælde hvor revisor modificerer sin konklusion skal det være med henvisning til det i revisionspåtegningen særskilte afsnit "*Grundlag for konklusion med...*" alt efter om det er konklusion med forbehold, afkræftende konklusion eller manglende konklusion.

For selskaber med aktiverede udviklingsomkostninger, hvor revisor anfægter aktivets værdi, vil det primært være "uenighed med ledelsen", da ledelsen i nogle tilfælde fastholder sin værdiansættelse, mens revisor mener at det opnåede revisionsbevis for postens værdi indikerer, at denne burde være lavere. Her skal der tages stilling til, hvorvidt uenigheden vurderes, ikke blot at være væsentlig, det er den allerede i det omfang at revisor vurderer det nødvendigt at modificere konklusionen, men også om den er gennemgribende eller ej for regnskabet i sin helhed. Da aktiverede udviklingsomkostninger kan opnå effekt på resultat, skat, udskudt skat, bunden reserve på egenkapitalen, og balancesum er der indikationer på et gennemgribende forhold. I sin sontring skal revisor endvidere forholde sig til det beløbsmæssige niveau, og om dette kan have væsentlig indvirkning på selskabets nøgletal.

Såfremt det vurderes at være væsentligt, men ikke gennemgribende, vil fremhævelse af forhold i regnskabet kunne omtales på følgende vis jævnfør FSR – Danske revisorers erklæringsmodeller:

*"Det er vores opfattelse, at årsregnskabet **bortset fra** indvirkningerne af det forhold, der er beskrevet i afsnittet "Grundlag for konklusion med forbehold", **giver et retvisende billede af** selskabets aktiver, passiver og finansielle stilling pr. 31. december 201x samt af resultatet af selskabets aktiviteter for regnskabsåret 1. januar 201x – 31. december 201x i overensstemmelse med årsregnskabsloven. "*

Hvis det vurderes at være gennemgribende vil ordlyden i konklusionsafsnittet være på følgende vis:

*"Det er vores opfattelse, at årsregnskabet **som følge af** betydeligheden af det forhold, der er beskrevet i afsnittet "Grundlag for afkræftende konklusion", **ikke giver et retvisende billede af** selskabets aktiver, passiver og finansielle stilling pr. 31. december 201x samt af resultatet af selskabets aktiviteter for regnskabsåret 1. januar – 31. december 201x i overensstemmelse med årsregnskabsloven. "*

Ledelsens håndtering af going concern og usikkerhed om going concern afgør ligeledes, hvordan revisors konklusion modificeres. Revisor kan ved going concern konstatere om ledelsen har omtalt en eventuel usikkerhed tilstrækkeligt eller utilstrækkeligt i regnskabet, samt om anvendelsen af going concern som regnskabsprincip er retvisende. Revisors påtegning påvirkes på følgende måde i henhold erklæringsbekendtgørelsen:

		Omtale af usikkerhed om fortsat drift	
		Tilstrækkeligt	Utilstrækkeligt
Going concern anvendt som regnskabsprincip	Aktuel anvendelse	Særskilt afsnit vedr. væsentlig usikkerhed	Modificeret konklusion
	Ikke aktuel anvendelse	Afkæftende konklusion	
Going concern ikke anvendt som regnskabsprincip	Aktuel anvendelse	Fremhævelse af forhold i regnskabet	
	Ikke aktuel anvendelse	Afkæftende konklusion	

Illustration 6.2⁶⁹

6.1.2 Internationale standarder om revision

Såfremt revisor arbejder med erklæringsstandarderne, fremfor erklæringsbekendtgørelsen skal der henses til ISA 700 – 720, se bilag 1. Herigennem styres opsætningen, kommunikation af centrale forhold, modifikation af konklusion, fremhævelse af forhold, sammenlignelige oplysninger samt revisors ansvar vedrørende andre oplysninger.

ISA 700 definerer revisionspåtegningens bestanddele som⁷⁰:

- Titel
- Adressat
- Revisors konklusion
- Grundlag for konklusion
- Fortsat drift
- Centrale forhold ved revisionen
- Andre oplysninger
- Ansvar for regnskabet
- Revisors ansvar for revisionen af regnskabet
- Andre erklæringsforpligtelser

⁶⁹ Erhvervsstyrelsen 2009, vejledning om bekendtgørelsen om godkendte revisorerers erklæring, side 22

⁷⁰ ISA 700, afsnit 21-49

- Navn på opgaveansvarlig partner
- Revisor underskrift, adresse og datering

I modsætning til erklæringsbekendtgørelsen er rækkefølgen for ovenstående fast, dog skal ikke-aktuelle områder ikke indgå. Se bilag 3 for FSR – Danske revisorers model til udarbejdelse af uafhængige revisors revisionspåtegning på et klasse B regnskab, uden fremhævelse af forhold eller modifikation af konklusion. At denne model fremgår standardkrav til revisors påtegning såfremt der ingen bemærkninger er til regnskabet. ISA 700 arbejder således med revisors ansvar for at udforme en konklusion om regnskabet og de anvendte principper og begrebsrammer som ledelsen har valgt.

ISA 705 "Modifikation til konklusion i den uafhængige revisors erklæring" og ISA 706 "Fremhævelse af forhold i regnskabet og fremhævelse af forhold vedrørende revision i den uafhængige revisors erklæring" er områder som er højt aktuelle for at udforme en retvisende konklusion. På flere områder er der sammenlignelige forhold mellem ISA og erklæringsbekendtgørelsen og på enkelte punkter afvigelser.

ISA 705 arbejder med to forhold som kan have effekt på revisors modifikation af konklusionen:

Modifikation af konklusion	Påvirker muligvis væsentligt, men ikke gennemgribende	Påvirker væsentligt og gennemgribende	Uvæsentlig
Regnskabet indeholder væsentlig fejlinformation	Konklusion med forbehold	Afkræftende konklusion	Ingen modifikation
Ikke muligt at opnå tilstrækkeligt og egnet revisionsbevis	Konklusion med forbehold	Konklusion udtrykkes ikke	Ingen modifikation

Illustration 6.3⁷¹

Standarden skal igennem sin vejledning sikre, at revisor afgiver en korrekt erklæring i overensstemmelse med den gennemførte revision og opnåede dokumentation. På samme vilkår som erklæringsbekendtgørelsen er der:

- Konklusion med forbehold
- Afkræftende konklusion
- Manglende konklusion

⁷¹ ISA 705, afsnit A1

Det skal tilføjes, at der er sammenfald mellem ISA 705 og erklæringsbekendtgørelsen for, hvornår der skal ske modifikation af konklusion på revisionspåtegningen. Hvis regnskabet indeholder væsentlig fejlinformation er det at sidestille med uenighed med ledelsen, samt at manglende mulighed for at opnå tilstrækkeligt og egnet revisionsbevis må antages at være som følge af begrænsning i revisors arbejde. Selve ordlyden i den modificerede konklusion, alt efter hvilken situation der er tale om, er identisk med erklæringsbekendtgørelsen.

Hvor erklæringsbekendtgørelsen kun arbejder med "fremhævelse af forhold vedrørende regnskabet", udvider ISA 706 til at arbejde med "Fremhævelse af forhold vedrørende revisionen". Denne fremhævelse er ligesom i erklæringsbekendtgørelsen uden at konklusionen modificeres, men blot en måde at fremhæve overfor regnskabslæser, at revisor er bekendt med forhold som bør særligt bemærkes, men som ikke nødvendigvis er oplyst i regnskabet. Dette kan være vedrørende ikke-reviderede budgettal, som er implementeret i regnskabet eller sammenligningstal, som er revideret af en anden revisor i forbindelse med et revisorskifte. Der er altså ikke tale om at revisor er stødt på væsentlige fejlagtige forhold eller er begrænset i sit arbejde.

6.2 Delkonklusion

Som det gennemgåede afsnit indikerer, er korrekt udarbejdelse af fremhævelse af forhold eller modifikation af konklusion på revisors revisionspåtegning et område, hvor der kan opstå faldgruber. Dette da der er tale om revisors professionelle vurdering af, hvorvidt der er tale om væsentlige og gennemgribende forhold eller blot væsentlige forhold i regnskabet som skal have indvirkning. Dertil skal der forudsættes, om ledelsen har tilstrækkeligt med oplysninger i regnskabet om forhold, som indikerer, at revisor blot skal fremhæve ledelsens oplysninger i regnskabet og derved undgå modifikation af konklusionen.

Der opleves store sammenfald mellem erklæringsbekendtgørelsen og de internationale standarder om revision, hvad angår revisionspåtegningen. Enslydende er, at vejledninger skal bidrage til at regnskabslæser hurtigt kan opdage og forstå eventuelle problemstillinger i regnskabet, og på baggrund af revisionspåtegningen danne sin egen økonomiske beslutning på baggrund af regnskabet.

7. Analyse af regnskaber med aktiverede udviklingsomkostninger

7.1 Indsamling af empiri

Indsamling af datagrundlag, som danner baggrund for min analyse af revision af udviklingsomkostninger er foregået ved gennemgang af selskaber, som anvender innovations forskerparken NOVI. NOVI fungerer som et kontor- og forskningsmiljø og huser virksomheder med fokus på iværksættere og udvikling. NOVI.dk anvendes udelukkende til at identificere selskaberne, og udvælgelsen er foregået som simpelt tilfældigt ud fra virksomheder tilknyttet NOVI. Omfanget udgør ti forskellige selskaber.

Jeg har efterfølgende indhentet selskabernes seneste regnskab via Erhvervsstyrelsens centrale virksomhedsregister cvr.dk, hvor det er kontrolleret, at selskaberne har aktiverede udviklingsomkostninger indregnet i balancen, samt at disse er af væsentlig størrelse i forhold til det enkelte selskabs balancesum. Med seneste regnskab er kravet, at regnskabet skal være aflagt i overensstemmelse med den nye Årsregnskabslov fra 2016, hvor krav til aktiverede udviklingsomkostninger blev ændret. Det er endvidere en forudsætning, at regnskabet er revideret af en godkendt revisor.

Selskaberne som er udvalgt er alle indenfor regnskabsklasse B, og kan både være i ApS eller A/S form. Af bilag 4 fremgår oversigt over udvalgte selskaber, som anvendes i forbindelse med analysen. Der forekommer en blanding af nystiftede selskaber og selskaber, som har eksisteret i længere periode.

7.2 Analyse af reviderede regnskaber

Den foretagne analyse af 10 selskaber i henhold til nedenstående oversigt, har omfattet kontrol af:

- Den uafhængige revisors revisionspåtegning
- Værdimæssigt omfang for aktiverede udviklingsomkostninger
- Værdimæssigt omfang for bunden reserve på egenkapitalen
- Værdimæssigt omfang for egenkapitalen i alt
- Noteoplysninger vedrørende udviklingsomkostninger
- Anvendt regnskabspraksis

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Virksomhedsnavn	Balancir ApS	Chocolate Cloud ApS	Dencrypt A/S	Frugal Technologies ApS	Methyl Detect ApS	Reseiwe A/S	Scale Biofuel ApS	Steinwurf ApS	Anybody Technology A/S	Iteras ApS
CVR-nr.	32 56 22 05	35 86 57 56	25 69 89 08	38 56 88 09	38 32 27 61	35 03 01 90	33 06 48 96	33 57 66 41	26 36 70 42	19 72 34 02
Regnskabsperiode	1/1 2017 31/12 2017	1/7 2016 30/6 2017	1/1 2017 31/12 2017	1/4 2017 31/3 2018	30/12 2016 31/12 2017	1/7 2016 30/6 2017	1/1 2017 31/12 2017	1/7 2016 30/6 2017	1/1 2017 31/12 2017	1/1 2017 31/12 2017
Regnskabsklasse	B	B	B	B	B	B	B	B	B	B
Regnskabsmæssig værdi										
udviklingsomkostninger	5.885.744	3.845.077	8.788.562	1.108.039	713.331	4.268.203	3.723.465	6.259.100	680.355	937.108
Egenkapital reserve	4.546.097	1.261.343	4.595.321	864.270	556.398	1.746.891	186.226	2.033.673	454.723	618.112
Egenkapital	-1.454.314	-617.243	7.367.134	431.618	-149.379	-672.488	-2.759.104	-2.067.782	6.711.158	70.233
Balancesum	7.211.547	5.293.101	12.556.336	1.577.464	1.111.422	5.528.694	4.335.902	8.141.908	9.226.361	1.092.318
Påtegning modifikation	Ingen	Ingen	Ingen	Ingen	Ingen	Ingen	Ingen	Ingen	Ingen	Ingen
Påtegning fremhævelse		Usikkerhed om måling af akt.udvikl.omk. henvi sning til ledelses- beretning			Usikkerhed om måling af akt.udvikl.omk. - henvi sning til note 6	Usikkerhed om måling af akt.udvikl.omk. - henvi sning til note 10	Going concern og Usikkerhed om måling af akt.udvikl.omk. henvi sning til ledelses- beretning	Usikkerhed om måling af akt.udvikl.omk. - henvi sning til note 10		
Ledelsesberetning	Omtale GC, omtale udviklings- projekter, ok	Omtale udvikling og forventning til aktivet, ok.	Omtale udviklings- aktivitet - ok	Omtale forventet færdiggørelse	Ingen omtale	Omtale udvikling og forventning til aktivet, ok.	Omtale udvikling og forventning til aktivet, ok.	Omtale udvikling og forventning til aktivet, ok.	Omtale udvikling og forventning til aktivet, ok.	Ingen omtale
Note for personale- omkostninger	Ej oplyst andel som aktiveres	Ej oplyst andel som aktiveres	Ej oplyst andel som aktiveres	Oplyst andel som aktiveres	Ej oplyst andel som aktiveres	Ej oplyst andel som aktiveres	Ej oplyst andel som aktiveres	Ej oplyst andel som aktiveres	Ej oplyst andel som aktiveres	Ej oplyst andel som aktiveres
Anvendt regnskabspraksis	Ingen bem. Afskr. 5 år	Ingen bem. Afskr. 5 år	Ingen bem. Afskr. 5 år	Ingen bem. Afskr. 5 år	Ingen bem. Afskr. 5 år	Ingen bem. Afskr. 10 år - ikke påbegyndt	Ingen bem. Afskr. 10 år - ikke påbegyndt	Ingen bem. Afskr. 5 år	Ingen bem. Afskr. 5 år	Ingen bem. Afskr. 10 år
Særlige forudsætninger			Som del af anlægsnote 3 - ok	Som del af anlægsnote 3 - ok	Som del af anlægsnote 3 - ok	Som del af anlægsnote 3 - ok	Som del af anlægsnote 3 - ok	Som del af anlægsnote 3 - ok	Ej oplyst	Ej oplyst
Going concern	Note vedr. usikkerhed	Ingen	Ingen	Ingen	Ingen	Ingen	Note vedr. usikkerhed	Ingen	Ingen	Ingen
Andre bemærkninger	Færdiggjort projekt før 2016, ej omklassificere afskrives.	Reserve kun for 2016/17 ok iht. overgangs- regel. Ingen afskrivninger.	Reserve kun for 2016 og 17 ok iht. overgangs- regel.			Reserve kun for 2016/17 ok iht. overgangs- regel. Ingen afskrivninger.	Reserve kun for 2016 og 17 ok iht. overgangs- regel. Ingen afskrivninger.	Reserve kun for 2016/17 ok iht. overgangs- regel.	Reserve kun for 2016 og 17 ok iht. overgangs- regel.	Reserve ej reduceret med skat, alt aktiveres som færdiggjort med ret til afskr.,

Matrix 7.1⁷²

⁷² Egen tilvirkning ud fra indhentede offentlige regnskaber

I forbindelse med analyse af de udvalgte selskabers seneste regnskab i henhold til ovenstående oversigt, kan forhold i regnskaberne og revisors revisionspåtegningen illustreres på følgende vis:

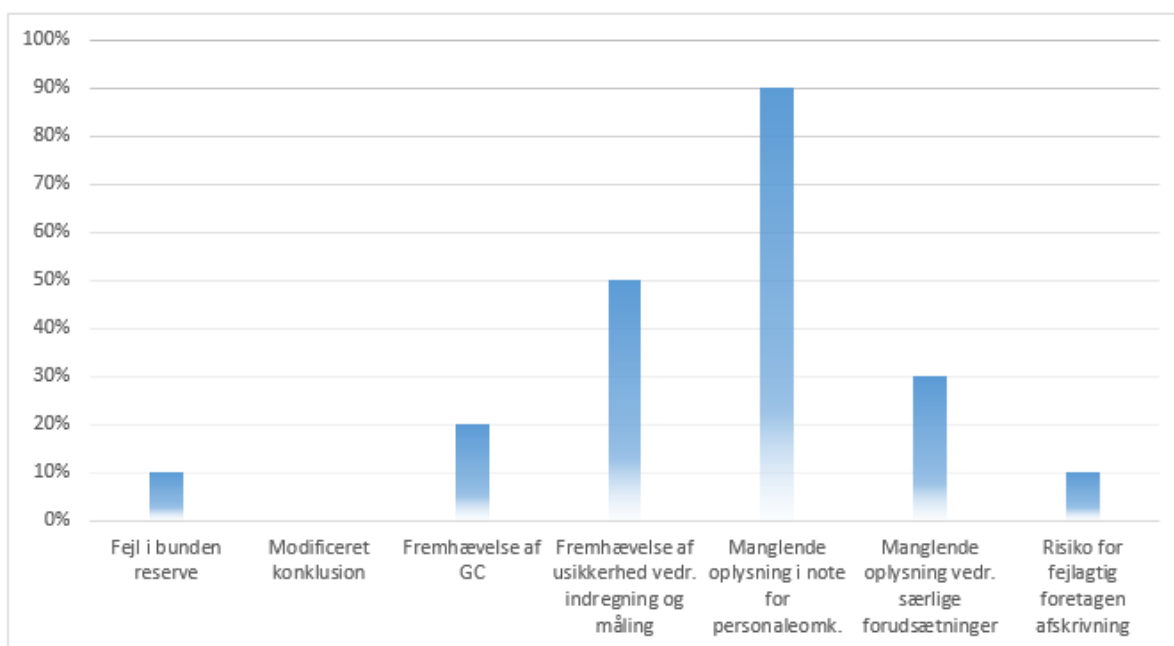


Diagram 7.2⁷³

Som ovenstående illustrere har analysen belyst forhold i regnskaberne, hvilket omfavner både eventuelle fejl, samt revisors foretagne afrapportering via påtegning.

7.2.1 Regnskabsmæssige forhold

I et enkelt tilfælde er det konstateret, at den foretagne binding af reserve på selskabets egenkapital ikke er korrigeret for skat, hvorfor reserven modsvarer den faktiske værdi af aktivet med fradrag for afskrivninger. Den beløbsmæssige fejl skal holdes op mod revisors fastsatte væsentlighedsniveau for at afgøre om der skal ske afrapportering gennem revisors revisionspåtegning. I alle tilfælde har ledelsen taget højde for implementering af den bundne reserve på egenkapitalen som følge af den nye Årsregnskabslov i 2016, endvidere er det konstateret at alle regnskaber lever op til overgangsreglen, om at der udelukkende skal bindes en modsvarende reserve for tilgange foretaget fra og med 2016 og frem.

I noten for personaleomkostninger vil den regnskabsmæssige værdi, i tilfælde af der er aktiveret personaleomkostninger, være lavere end selskabets faktiske lønomkostning. I den forbindelse anses

⁷³ Egen tilvirkning

det for god skik at oplyse omfanget af aktiverede personaleomkostninger til udviklingsprojekter i noten for personaleomkostninger. Der er i den forbindelse kun konstateret et enkelt tilfælde, hvor denne oplysning fremgår. Til orientering fremgår det ikke direkte af lovteksten for aktivering af udviklingsomkostninger, at noten skal udvides med denne oplysning, men det kan være oplagt til diskussion, hvorvidt niveauet for personaleomkostninger i regnskabet kan anses for et retvisende billede, i tilfælde af aktiverede lønomkostninger bidrager til at reducere den driftsmæssige påvirkning uden at dette tydeligt formidles til regnskabslæser.

I forbindelse med aktivering af egne oparbejdede immaterielle anlægsaktiver, altså aktivering af udviklingsomkostninger, gælder et særligt oplysningskrav. Ledelsen skal i forbindelse med regnskabsaflæggelsen oplyse de særlige forudsætninger, som ligger til grund for indregning og måling af udviklingsprojekter. I seks tilfælde foretages denne oplysning i forlængelse af anlægsnoten, som er tilvalgt fra regnskabsklasse C, mens det i et enkelt tilfælde oplyses i særskilt tekstnote. I tre tilfælde er det konstateret, at denne særlige regel ikke er implementeret i regnskabet som revideres. I tilfælde af ledelsen må have indskrevet dette i ledelsesberetningen, har oplysningen ikke været underlagt revision, da ledelsesberetningen ikke revideres, og oplysningen kan ikke anses for tilstrækkelig i regnskabet. Til trods for den manglende oplysning har revisor ikke fremhævet forholdet eller modificeret sin konklusion, hvilket kan indikere at revisor ikke nødvendigvis har været opmærksom herpå.

I et enkelt tilfælde er det konstateret, at der i forbindelse med regnskabsaflæggelsen ikke sker klassificering fra projekter under udførelse og til færdiggjorte projekter. Der er således foretaget afskrivninger på projekter, som er klassificeret som igangværende, hvilket kan forhøje risikoen for at der sker fejl i forhold til afskrivningerne. Dette da lovgivningen først giver selskabet ret til at afskrive på aktivet, når udviklingen er afsluttet. Korrekt klassificering af de grupper af projekter selskabets ledelse har i gang og færdiggjort er derfor meget aktuelt, da dette kan bidrage til at sikre korrekt behandling af afskrivninger.

7.2.2 Den uafhængige revisors revisionspåtegning

Revisors påtegning er bedste indikator for om revisor i forbindelse med sit arbejde har konstateret forhold, som er fremhævet af ledelsen i regnskabet, og som blot bør bemærkes i revisors påtegning, eller om der er forhold som revisor har konstateret, men som ledelsen ikke har gjort opmærksom på, og som ikke har ønske om at gøre opmærksom på.

Revisors påtegning har i forbindelse med analysen indeholdt "*fremhævelse af forhold i regnskabet*" i fem tilfælde, samt indeholdt "*omtale af væsentlig usikkerhed vedrørende fortsat drift*" i to tilfælde. I de to tilfælde med omtale af usikkerhed vedrørende fortsat drift er der konstateret negativ egenkapital og underskudsgivende drift. Ledelsen har i disse tilfælde noteoplyst om going concern i regnskabet i tilstrækkeligt omfang, så revisor blot har noteret usikkerheden herom og efterfølgende accepteret, at ledelsen har aflagt regnskabet under going concern regnskabsprincippet. I fire yderligere tilfælde er der ligeledes konstateret negativ egenkapital, uden at dette har haft indvirkning på revisors påtegning. I disse tilfælde må det forudsættes, at revisor har opnået tilstrækkeligt og egnet revisionsbevis for, at selskabets fortsatte drift er sikret uden begrænsninger for det kommende regnskabsår.

I de fem tilfælde med fremhævelse af forhold i regnskabet, er der konstateret en væsentlig usikkerhed vedrørende indregning og måling af selskabets aktiverede udviklingsomkostninger. I alle tilfælde er det med henvisning til noteoplysning i regnskabet, hvor ledelsen omtaler den af ledelsen vurderede usikkerhed. Revisors fremhævelse indeholder med ordlyden "*Vores konklusion er ikke modificeret som følge af dette forhold*" og bekræfter, at revisor overvejende er enig med ledelsen i, at indregning og måling af aktiverede udviklingsomkostninger er forbundet med en væsentlig usikkerhed. Dette da der er tale om et eget oparbejdet immaterielt anlægsaktiv, men revisor vurderer at der, usikkerheden til trods, er opnået tilstrækkeligt og egnet revisionsbevis til at opnå overbevisning om, at posten under forudsætning af noteoplysningen ikke skal værdireguleres yderligere ved nedskrivning. Såfremt revisor når frem til vurdering, at aktivets værdi ikke er retvisende billede vil det kræve en modifikation af revisors konklusion, under henvisning til at der er uenighed med ledelsen om værdiansættelsen.

Som diagrammet tydeliggør har revisor ikke i et eneste tilfælde valgt at modificere konklusionen i revisionspåtegningen, men blot fremhævet aktuelle forhold og oplysninger som fremgår af regnskabet. Det forudsættes, at revisors valg af fremhævelse samt fravalg af modifikation af konklusion beror på, at revisor har opnået et tilstrækkeligt og egnet revisionsbevis for at posterne i regnskabet, til trods for de i enkelte tilfælde er forbundet med væsentlig usikkerhed, fortsat kan anses for retvisende.

7.3 Delkonklusion

Ovenstående analysering af de udvalgte regnskaber giver således et indblik i, at ledelsen såvel som revisor i halvdelen af sagerne har fundet det nødvendigt at oplyse om usikkerhed ved indregning og måling. En usikkerhed der omtales som naturlig tilknytning til selskabets aktivitet, som udviklingsvirksomhed. En sådan oplysning kan muligvis fortolkes som ledelsens måde at kommunikere, at der ikke nødvendigvis er en kontraktlig forpligtet køber af projektet når det står færdig men, at der forventes at være et eftermarked til at aftage produktet.

Endvidere er der konstateret negativ egenkapital i seks ud af ti tilfælde, dog følger der kun omtale af going concern problemstilling i to af tilfældene. Det kan således konkluderes, at ledelsen i de resterende tilfælde af andre omveje har sikret selskabets fortsatte eksistens for den kommende tid og kan fortsætte sin aktivitet uændret. Revisors enighed heri må begrundes med at ledelsen fremvist tilpas med dokumentation for denne påstand om fortsat drift.

Revisor og ledelsen har i alle tilfælde opnået enighed om regnskabsposternes rigtighed, hvorfor revisor ikke i et eneste tilfælde har modificeret sin konklusion, hverken grundet uenighed med ledelsen eller som følge af begrænsninger i forbindelse med sit arbejde. Værdiansættelsen af selskabernes aktiverede udviklingsomkostninger, samt selskabernes evne til at fortsætte driften for det kommende regnskabsår er således konkluderet retvisende fra revisors side, uden gennemgribende bemærkninger.

8. Konklusion

Mit formål med denne afhandling var at besvare det, i problemformuleringen, definerede hovedspørgsmål:

- **Hvilke overvejelser gør sig gældende for revisor i forbindelse med revision af iværksættervirksomheder, med særlig fokus på aktivering af udviklingsomkostninger?**

For at tilnærme mig svaret på hovedspørgsmålet var det nødvendigt at redegjøre følgende.

Hvilke kendetegn er særlige for iværksættervirksomheder?

Her beskrives iværksættervirksomhed, som en virksomhed hvis formål er at danne rammerne om en ejer/leder som arbejder med ideudvikling, men som ønsker en adskillelse mellem sin egen privatsfære og den erhvervsmæssige sfære, hvorfor ejeren har fundet det nødvendigt at etablere sig i selskabsform. Det er konkluderet at iværksættervirksomhed ikke blot dækker over iværksætterselskaber men også kan forefindes som henholdsvis anpartsselskaber og aktieselskaber. Det er gennemgået hvorledes hvert selskab med fordel eller ulempe kan anvendes, samt hvordan hvert enkelte selskab skal drives og hvilke oplysningsforpligtelser som knytter sig til. Grundlæggende kan konkluderes, at jo større kapital stifteren selv er interesseret i at lægge i foretagendet, jo større risikovillighed viser stifteren overfor eventuelle finansieringskilder, og jo større seriøsitet kan man ende med at blive mødt af som iværksætter.

Hvad er et aktiv, og hvordan indregnes og måles der på aktiverede udviklingsomkostninger?

Da hovedspørgsmålet har fokus på revision af et immaterielt anlægsaktiv, som aktiverede udviklingsomkostninger, har det været nødvendigt at forklare baggrunden for den regnskabspost der revideres op mod. Definitionen og den regnskabsmæssige behandling af et immaterielt anlægsaktiv er gennemgået, både med afsæt i den danske Årsregnskabslov samt de internationale regnskabsstandarder IFRS. For begge regnskabsreguleringer er områderne for indregning og måling, præsentation og oplysning gennemgået og sammenholdt for, at kunne vurdere ligheder og forskelle.

Det er konstateret at Årsregnskabsloven og de internationale regnskabsstandarder i stort omfang er identiske for indregning og måling, dog sonderer de internationale standarder til, hvorvidt det vurderes at et aktiv har en begrænset eller uendelig brugstid mens Årsregnskabsloven blot arbejder med

muligheden for at fastsætte en pålidelig brugstid. Præsentation af aktivet er konstateret afvigende fra den ene lovgivning til den anden, idet Årsregnskabsloven ikke tillader sammendrag af poster, mens de internationale standarder accepterer dette såfremt der er tale om en uvæsentlig post. Oplysninger er ligeledes afvigende i mindre grad da Årsregnskabsloven for klasse B regnskaber ikke kræver anlægsnote, men derimod en oplysningsnote om *”særlige forudsætninger for indregning og måling”*, mens de internationale regnskabsstandarder kræver anlægsnote men ingen oplysningsnote i tilfælde af aktiverede udviklingsomkostninger.

Det er endvidere gennemgået helt grundlæggende krav for, at muliggøre aktivering af egne oparbejdede omkostninger som udviklingsomkostninger, da der forekommer strenge krav til ledelsen og dennes vurdering af et færdiggjort projekt, samt økonomien heri, for overhovedet at må aktivere omkostningerne. Det er konstateret, at ledelsen af et selskab ikke blot kan aktivere omkostninger for at forbedre et regnskabsmæssigt resultat. Der skal foreligge dokumentation for, hvorfor der aktiveres, hvor meget der fremtidigt forventes at skulle aktiveres, om økonomien er tilstede i projektet, om det forventes at kunne færdiggøres med de midler og ressourcer som er til rådighed, og om der er et marked til at afsætte sit færdigudviklet projekt til.

Ydermere er de nye krav fra Årsregnskabslovens opdatering tilbage i 2016 gennemgået, da denne får fremadrettet effekt for selskaber, som aktiverer udviklingsomkostninger således, at det sikres at ledelsen i et selskab ikke opnår mulighed for udlodning af frie midler til ejerkredsen blot ved at flytte omkostninger over i driften ved aktivering.

Hvilke revisionsmæssige forhold skal revisor have særlig fokus på i forbindelse med revision af aktivering af udviklingsomkostninger?

Efter belysning af den regnskabsmæssige post, som der er sat i fokus, er det nødvendigt at redegøre for hvad revision egentlig er, herunder hvordan regnskabsklasser fungerer. Grænseværdierne for nettoomsætning, balancesum og gennemsnitlige antal ansatte er gennemgået for hver regnskabsklasse, da valg af regnskabsklasse medvirker til omfanget af regnskabet som i sidste ende revideres. Det er i den forbindelse redegjort for selskabernes mulighed for helt at fravælge revision af regnskabet såfremt grænseværdierne var meget lave.

For selskaber, hvor regnskabet er underlagt revisionspligt er det gennemgået hvem der er bemyndiget til at må foretage revisionen. Godkendt revisor, herunder statsautoriserede- og registrerede revisor er identificeret, og lovgrundlaget, Revisorloven og god revisionsskik, er

gennemgået for at forstå, hvordan revisor skal agere. Revisors rolle som offentlighedens tillidsrepræsentant, der skal være uafhængig af kundeforholdet og som skal møde revisionsopgaven med den fornødne omhu, nøjagtighed og hurtighed, og samtidig bevare sin professionelle skepsis overfor de informationer som tilvejebringes er herigennem belyst.

Revisors arbejdsgang er gennemgået, hvad angår områderne planlægning, udførelse og rapportering. Lovgrundlaget, de internationale standarder om revision, er identificeret for hvert område, for at underbygge den røde tråd i gennemgangen.

Det kan konstateres, at for, at revisors planlægning kan gennemføres er udgangspunktet at have indgående kendskab til selskabet, der revideres og dennes omgivelser, for på denne måde at identificere risici for væsentlig fejlinformation. Begreber som væsentlighed og risiko er grundsten i forbindelse med planlægningen, da disse styrer omfanget af revisors arbejds handlinger for, at afdække det revisionsmæssige aspekt i tilstrækkeligt omfang. Væsentlighed på planlægningstidspunktet bygger på en konkret vurdering foretaget af en fagligt kompetent revisor, samt en beregning på baggrund af enkelte regnskabsmæssige fokuspunkter. Væsentlighedsniveauet skal ses som det fejlniveau, et regnskab kan ske at indeholde uden, at dette vil ændre en eventuel regnskabslæseres økonomiske beslutninger på denne baggrund. Væsentlighedsniveauet er derfor medvirkende til, at revisor kan vurdere risiko og revisionsmål på regnskabspostniveau og derved sikre korrekte arbejds handlinger til at opnå tilstrækkeligt og egnet revisionsbevis til, at underbygge konklusionen i revisionspåtegningen.

Risikoen opdeles i tre enheder, iboende risiko, kontrolrisiko og opdagelsesrisiko, hvilket er medvirkende til at indsnævre revisionsrisikoen, som eksisterer på det tidspunkt revisor modtager regnskabet fra ledelsen, som skal revideres. Denne risiko formindskes i det omfang, at ledelsen har etableret effektive interne kontroller til at fange eventuelle fejlinformationer, samt at revisor får planlagt en effektiv revision på risikofyldte områder. Alt efter hvilken type regnskabspost der revideres, skal revisor i planlægningen vurdere indenfor, hvilket revisionsmål risikoen for fejl eksisterer. Med revisionsmål tages der udgangspunkt i forekomst, fuldstændighed, nøjagtighed, periodisering, klassifikation, tilstedeværelse, rettigheder og værdiansættelse. Revisionsmål der, hver især, kan bære en risiko alt efter typen af regnskabspost. Det er vurderet, at for aktiverede udviklingsomkostninger er det hovedsageligt værdiansættelse, tilstedeværelse og fuldstændighed hvorpå, hviler en risiko, da aktivet er et immaterielt anlægsaktiv og derved ikke-håndgribeligt, og påkræver derfor revisors fokus på de udvalgte revisionsmål.

Med dette kan revisor udarbejde en tilpasset revisionsstrategi, på baggrund af system- og substansrevision. De to revisionsmetoder dækker over forskellige arbejdshandlinger, som skal bidrage til at sikre et tilstrækkeligt og egnet revisionsbevis, ved at indhente eksterne og interne forespørgsler, fysiske kontroller, afstemninger, efterregning af poster, observationer, stikprøvekontroller m.fl. Alle sammen handlinger, der såfremt de er planlagt til udførsel på rette tidsmæssige placering, bidrager til revisors konklusion.

For aktiverede udviklingsomkostninger vurderes det, at specielt kontrol af registreringsprocedure, retningslinjer for klassifikation af omkostninger, stikprøvekontrol af den af ledelsen udarbejdede opgørelse samt tilhørende værdiansættelsesprincip vil være aktuelt for at sikre en korrekt håndtering af risikoen på revisionsmålsniveau. En kontrol af de allerede aktiverede omkostninger sammenholdt med den, af ledelsen, udarbejdede projektbeskrivelse og budget kan være med til at konkludere hvorvidt ledelsen i opstartsfasen har været realistiske i sine forudsætninger, og om der er indikationer på et nedskrivningsbehov for aktivets værdi. Alle sammen handlinger som skal understøtte en konklusion om at aktivet bidrager til et retvisende billede af selskabets aktiver og passiver, finansielle stilling og resultat.

Hvordan kan den likviditetsmæssige stilling i selskabet påvirke de revisionsmæssige handlinger?

Der kan i forbindelse med revisionen risikere at forekomme indikationer på at selskabets finansiering er presset. Et forhold der bør bidrage til, at revisor skærper fokus på risiko for at modtage fejlagtige informationer fra et ledelsesmedlem, som føler det nødvendigt for at sikre selskabets fortsatte eksistens. Revisor skal altid forholde sig til tilvejebragte oplysninger fra ledelsen, med en professionel skepsis, hvilket kan blive udfordret såfremt dette forhold opstår. Manipuleret regnskabsmateriale kan have forskellige egenskaber mange steder i regnskabet, alle med det ene formål at udvise bedre nøgletal eller andre målepunkter, en der er et reelt øjebliksbillede af selskabet Dette kan medvirke til, at revisor risikerer, at udarbejde en fejlagtig konklusion i sin revisionspåtegning, såfremt forholdet ikke opdages.

Hvilke revisionsmæssige overvejelser er der vedrørende going concern i et selskab med aktiverede udviklingsomkostninger?

Dette skal ses i lyset af, at ledelsen med stor sandsynlighed har aflagt regnskabet under going concern regnskabsprincippet, hvilket indikerer at ledelsen har tiltro til at selskabets drift i sin nuværende form kan fortsætte for det kommende regnskabsår. Going concern kan have mange former, og ledelsen kan selv påpege, at der er usikkerhed herom, hvilket revisor efterfølgende kan bekræfte i sin revisionspåtegning gennem omtale. Forholdet skal endnu engang underbygges af revisionsbevis for anvendelsen af going concern regnskabsprincippet for værdiansættelsen af selskabets balanceposter. Dokumentation som støtteerklæringer fra finansieringskilder, budgetter under realistiske forudsætninger, handlingsplaner mv. kan bidrage positivt til, at revisor anses going concern for korrekt anvendt regnskabsprincip.

Såfremt det ikke er tilfældet skal revisor overveje i sin rapportering, om der skal ske modifikation af konklusionen i revisionspåtegningen, for at fortælle regnskabslæser, at man ikke vurderer det anvendte regnskabsprincip, og derved værdiansættelse af balancen for retvisende billede.

Hvordan påvirkes revisors revisionspåtegning af konklusionen på ovenstående revisionsmæssige handlinger og overvejelser?

Ved udarbejdelse af revisionspåtegning, kan dette ske i henhold til Bekendtgørelsen om godkendte revisors erklæring eller i henhold til de internationale standarder om revision, som også behandler påtegningens udformning og indhold. Her får revisor en model til at sikre korrekt udformning af sin revisionspåtegning, hvad angår fremhævelser af forhold eller reel modifikation af konklusionen. Fremhævelse foretages i tilfælde af revisor har opnået tilstrækkeligt og egnet bevis, og i sin helhed er enig med ledelsen i det aflagte regnskabs indhold, men dog finder det nødvendigt at fremhæve aspekter i regnskabet for regnskabslæser. Fremhævelse anvendes endvidere også til at gøre opmærksom på at ledelsen muligvis har overtrådt aktuel lovgivning og igennem sine handlinger kan ifalde ansvar herfor. Modifikation forekommer i det tilfælde af revisor ikke er nået til enighed med ledelsen eller har oplevet begrænsninger i sit arbejde. For at opnå rette udformning skal revisor vurderer om forholdet er gennemgribende i regnskabet, altså påvirker en eller flere poster, hvor meget det påvirker og om der er nøgletalspåvirkning. Graden af omfanget medfører en hårdere, også kaldt afkræftende revisionspåtegning, hvor revisor udtrykker, at det vurderes at regnskabet ikke er retvisende. Måden hvorpå der fremhæves forhold eller sker modifikation af konklusion er identiske

for de to erklæringsstandarder, dog tilføjer de internationale standarder om revision en fremhævelse mere end erklæringsbekendtgørelsen, i det tilfælde der kan forekomme ikke-reviderede oplysninger i regnskabet indhold.

Ovenstående er således de overvejelser en godkendt revisor bør gøre i tilfælde af revision af iværksættervirksomheder, fokuseret på det immaterielle anlægsaktiv, aktiverede udviklingsomkostninger, hvor risikoprofil, revisionsmål, revisionsstrategi og rapportering på området er gennemgået.

Analyse af regnskaber med afsæt i ovenstående teoretiske gennemgang

Den praktiske vinkel skal ses i lyset af den gennemførte analyse af ti vilkårligt udvalgte regnskaber gennem iværksætterportalen NOVI.dk. Med fokus på områder i regnskaberne, som alle afledes af selskabernes aktiverede udviklingsomkostninger, er disse analyseret og vurderet. Det kan konstateres, at ledelsen såvel som revisor i større omfang forudsætter, at der er en usikkerhed om indregning og måling af det immaterielle anlægsaktiv, og i enkelte tilfælde også må konkludere, at der er en væsentlig risiko for om selskabet kan eksisterer på sit nuværende forretningsgrundlag for det kommende år. At revisor vælger blot at fremhæve forholdene skal ses i lyset af ledelsen selv har tilvejebragt informationen i regnskabet, og ikke undladt denne information. Revisor har således ikke fundet grundlag til at anfægte de anvendte regnskabsprincipper og de i regnskabet oplyste værdier, i en sådan grad, at det har krævet en modifikation af konklusionen. Der må således antages at være opnået tilstrækkeligt og egnet revisionsbevis.

Der er undervejs konstateret mindre forhold igennem regnskaberne, som manglende oplysninger og uvæsentlige beløbsmæssige fejl. Forhold som revisor ikke har kommenteret yderligere på i sin revisionspåtegning.

Analysen har således bidraget til forståelsen for, at revisor og regnskabsaflægger i stort omfang behandler regnskabsposten korrekt og opnår dybtgående bevis for rigtigheden. Anvendelse af overgangsregelsæt til den opdaterede Årsregnskabslov i 2016 vurderes at blive anvendt på korrekt forudsætning, men der er også konstateret at de skærpede oplysningskrav til særlige forudsætninger ikke fyldestgørende oplyses. I forbindelse med revision af regnskabet bør revisor forholde sig til de lovpligtige oplysninger og om disse overholdes. Der kan således konstateres at der sker mindre fejl, dog uden væsentlig betydning for den aktiverede værdi.

9. Perspektivering

Nærværende afhandling har bidraget til forståelsen for de overvejelser, som danner grundlag for den regnskabsmæssige post, aktiverede udviklingsomkostninger, og de revisionsmæssige overvejelser som påkræves for at opnå et tilstrækkeligt og egnet revisionsbevis for aktivet. Det er konstateret at det er et omfangsrigt og besværligt område revisionsmæssigt, hvilket også kan afspejles i den skattemæssige behandling.

For skattemæssigt forekommer en ordning vedtaget af Folketinget tilbage i 2013, kendt under skattekreditordningen. Skattekreditordningen blev etableret som en del af Folketingets vækstplan med det formål, at iværksættere som gør anvendelse af forsknings- og udviklingsaktivitet, og som er underskudsgivende for virksomheden, kan hjemsege skatteværdien af underskuddet, på det tidspunkt det opstår Dette for at få tilført likviditet til virksomheden i den periode, hvor udviklingen foregår.

På denne måde kan et selskab, som normalt først vil drage glæde af sit skattemæssige underskud den dag der forekommer skattemæssigt overskud til modregning, allerede i året, hvor underskuddet opstår som følge af forskning og udvikling, drage nytte af sit skattemæssige underskud.

Muligheden for at anvende skattekreditordningen omfavner omkostninger som kan allokere til virksomhedens udviklingsprojekt, men indebærer at aktiviteten sker med henblik på at opnå videnskabelig eller teknisk viden, som er ny for virksomheden. Dette gør ordningen specielt populær blandt virksomheder indenfor medicinalindustrien, IT udvikling m.fl. hvor omkostningerne kan være særdeles omfangsrige.

Betingelserne for at opnå skattekredit for sine omkostninger er at:

- Virksomheden skal være underskudsgivende
- Underskuddet skal være i relation til virksomhedens udviklingsaktivitet, og den tilknyttede skattelovgivnings definition om udviklingsaktivitet
- Anmodning om skattekredit i overensstemmelse med skattekreditordningen skal ske samtidig med indsendelse af virksomhedens selvangivelse, og skal ske elektronisk.

Skattekreditordningen er begrænset til skatteværdien af 25 mio. kr., altså selskabsskatteprocenten på 22 % af 25 mio. kr. dvs. nettoværdi 5,5 mio. kr.

10. Litteraturliste

Bøger:

Titel	Forfatter	Udgave og forlag
Revisor Regulering & rapportering	Kim Füchsel, Peter Gath Lars Langsted, Jens Skovby	3. udgave 2015 – Karnov Group
Regnskabshåndbogen 2018	PWC	December 2017 – PWC
Årsrapporten med kommentarer	Jan Fedders m.fl.	7. udgave 2016 – Karnov Group

Artikler og publikationer:

Titel	Forfatter	Medie
Going concern – kan virksomheden fortsætte Driften?	FSR – Danske revisorer	Juli 2017 – FSR – Danske revisorer
Den regnskabsmæssige going concern vurdering	Carsten Andersen	23. juli 2018 – BDO Danmark
Analyse af Iværksætter-selskaber	Dansk Erhverv m.fl.	Juli 2017 – Dansk Erhverv
Ændring af selskabsloven	Erhvervsstyrelsen	2013 – Erhvervsstyrelsen
Global profiles of the fraudster	Petrus Marais m.fl.	Maj 2016 – KPMG
Revisionsmål	Karnov – Skat & Regnskab	Karnov Group
Vejledning om bekendtgørelsen om godkendte revisorers erklæring	Erhvervsstyrelsen	Marts 2009 – Erhvervsstyrelsen

Love og bekendtgørelser:

Selskabsloven, LBK nr. 1089 af 14/09/2015

Årsregnskabsloven, LBK nr. 1580 af 10/12/2015

Revisorloven, LBK nr. 1287 af 20/11/2018

Bekendtgørelse om godkendte revisorers erklæring, BEK nr. 1468 af 12/12/2017

Internationale regnskabsstandarder:

IAS 1 – Præsentation af årsregnskaber

IAS 36 – Værdiforringelse af aktiver

IAS 38 – Immaterielle aktiver

Internationale standarder om revision:

ISA 200 – Den uafhængige revisors overordnede mål med revisionens gennemførelse i overensstemmelse med internationale standarder om revision

ISA 230 – Revisionsdokumentation

ISA 240 – Overvejelser vedrørende besvigelser ved revision af regnskabet

ISA 300 – Planlægning af revision af regnskaber

ISA 315 – Identifikation og vurdering af risici for væsentlige fejlinformation igennem forståelse af virksomheden og dens omgivelser

ISA 320 – væsentlighed ved planlægning og udførelse af revision

ISA 500 – Revisionsbevis

ISA 570 – Fortsat drift (Going concern)

ISA 580 – Skriftlige udtalelser

ISA 700 – Udformning af en konklusion og afgivelse af erklæring om et regnskab

ISA 705 – Modifikationer til konklusionen i den uafhængige revisors erklæring

ISA 706 – Fremhævelse af forhold i regnskabet og fremhævelse af forhold vedrørende revisionen i den uafhængige revisors erklæring

Internetsider:

www.fsr.dk

www.novi.dk

www.cvr.dk

www.karnovgroup.dk

www.finans.dk

www.danskerhverv.dk

www.erhvervsstyrelsen.dk

www.pwc.dk

Årsrapporter:

Virksomhed	CVR-nr.	Regnskabsår
Balancair ApS	32 56 22 05	2017
Chocolate Cloud ApS	35 86 57 56	2016/17
Dencrypt A/S	25 69 89 08	2017
Frugal Technologies ApS	38 56 88 09	2017/18
Methyl Detect ApS	38 32 27 61	2016/17
Reseiwe A/S	35 03 01 90	2016/17
Scale Biofuel ApS	33 06 48 96	2017
Steinwurf ApS	33 57 66 41	2016/17
Anybody Technology A/S	26 36 70 42	2017
Iteras ApS	19 72 34 02	2017

11. Bilag 1 – Oversigt internationale standarder om revision (ISA)

ISA 200 – Den uafhængige revisors overordnede mål og revisionens gennemførelse i overensstemmelse med internationale standarder om revision

ISA 210 – Aftale om revisionsopgavers vilkår

ISA 220 – Kvalitetsstyring ved revision af regnskaber

ISA 230 – Revisionsdokumentation

ISA 240 – Revisors ansvar vedrørende besvigelser ved revision af regnskaber

ISA 250 – Overvejelser vedrørende love og øvrig regulering ved revision af regnskaber (For perioder, der begynder den 15. december 2017 eller senere)

ISA 260 – Kommunikation med den øverste ledelse

ISA 265 – Kommunikation om mangler i intern kontrol til den øverste ledelse og den daglige ledelse

ISA 300 Planlægning af revision af regnskaber

ISA 315 – Identifikation og vurdering af risici for væsentlig fejlinformation igennem forståelse af virksomheden og dens omgivelser

ISA 320 – Væsentlighed ved planlægning og udførelse af en revision

ISA 330 Revisors reaktion på vurderede risici

ISA 402 – Revisionsmæssige overvejelser vedrørende en virksomhed, der anvender serviceleverandør

ISA 450 Vurdering af fejlinformationer konstateret under revisionen

ISA 500 Revisionsbevis

ISA 501 – Revisionsbevis - Specifikke overvejelser for udvalgte områder

ISA 505 Eksterne bekræftelser

ISA 510 – Førstegangsrevisionsopgaver - primobalancer

ISA 520 – Analytiske handlinger

ISA 530 Revision ved brug af stikprøver

ISA 540 Revision af regnskabsmæssige skøn, herunder regnskabsmæssige skøn over dagsværdi, og tilknyttede oplysninger

ISA 550 Nærtstående parter

ISA 560 Efterfølgende begivenheder

ISA 570 Fortsat drift (Going concern)

ISA 580 Skriftlige udtalelser

ISA 600 Særlige overvejelser - revision af koncernregnskaber (herunder komponentrevisors arbejde)

ISA 610 – Anvendelse af interne revisorers arbejde

ISA 620 – Anvendelse af en revisorudpeget eksperts arbejde

ISA 700 Udformning af en konklusion og afgivelse af erklæring om et regnskab

ISA 701 – Kommunikation af centrale forhold ved revisionen i den uafhængige revisors erklæring

ISA 705 Modifikationer til konklusionen i den uafhængige revisors erklæring

ISA 706 Fremhævelse af forhold i regnskabet og fremhævelse af forhold vedrørende forståelse af revisionen i den uafhængige revisors erklæring

ISA 710 – Sammenlignelige oplysninger - sammenligningstal og regnskab til sammenligning

ISA 720 – Revisors ansvar i forbindelse med Andre Oplysninger

ISA 800 Særlige overvejelser - revision af regnskaber udarbejdet i overensstemmelse med begrebsrammer med særligt formål

ISA 805 Særlige overvejelser - revision af bestanddele af et regnskab samt specifikke elementer, konti eller poster, der indgår i et regnskab og Tilpasninger til ISA 700 (ajourført)

Udformning af en konklusion og afgivelse af erklæring om et regnskab

ISA 810 – Opgaver vedrørende afgivelse af erklæring om regnskabssammendrag

Ovenstående oversigt er hentet fra Karnov.dk d. 26. november 2018.

12. Bilag 2 – Ledelsens regnskabserklæring

Revisionsvirksomhed

Randersvej 1

8900 Randers C

Ledelsens regnskabserklæring for 1. januar 2017 - 31. december 2017

Denne regnskabserklæring er afgivet i forbindelse med Revisionsvirksomheds revision af årsregnskabet for Lars Larsen ApS samt gennemlæsning af ledelsesberetningen for det regnskabsår som sluttede pr. 31. december 2017.

Det er mit ansvar som ledelse at aflægge et årsregnskab, der giver et retvisende billede i overensstemmelse med årsregnskabsloven. Herunder at fremskaffe og fremlægge alle nødvendige og relevante oplysninger til brug for Dansk Revisions revision af årsregnskabet.

Erklæringen er afgivet efter min bedste viden og overbevisning, og efter at jeg har foretaget de forespørgsler, internt som eksternt, som jeg anser for nødvendige med henblik på at opnå kendskab til nedenstående forhold.

I tilknytning til ledelsespåtegningen i årsrapporten skal undertegnede hermed bekræfte, at:

Formalia

- Det er ledelsens ansvar at aflægge årsregnskabet således, at årsregnskabet giver et retvisende billede i overensstemmelse med årsregnskabsloven,
- ledelsen har stillet alt regnskabsmateriale og underliggende dokumentation samt alle generalforsamlingsreferater og referater fra ledelsesmøder afholdt i regnskabsåret til rådighed,
- ledelsen anerkender sit ansvar for implementeringen og driften af de regnskabs- og kontrolsystemer, der skal forebygge og opdage besvigelser og fejl,
- ingen medlemmer af selskabets registrerede ledelse eller kapitalejer har – eller har i årets løb haft – lån i selskabet,
- alle modtagne meddelelser om selskabets kapitalandele, er indført i de hertil indrettede fortegnelser og protokoller,
- selskabets forsikringsdækning anses for tilstrækkelig, hvorfor en skade, brand eller tyveri ikke skønnes at indebære en væsentlig risiko for selskabet,
- alle transaktioner i det forløbne regnskabsår er foretaget på normal forretningsmæssig basis,
- alle transaktioner i det forløbne regnskabsår er blevet registrerede af selskabet og afspejlet i regnskabet,
- ledelsen har gennemgået og godkendt revisors forslag til efterposter og øvrige regnskabsmæssige ændringer i forbindelse med regnskabsafslutningen,
- ledelsen, i samarbejde med revisionen, har rettet alle væsentlige fejlinformationer, som revisor har fundet under revisionen af årsregnskabet, således at årsregnskabet ikke indeholder væsentlige fejl og mangler – både enkeltvis og sammenlagt,
- ledelsen ikke er bekendt med overtrædelse af love, bekendtgørelser, myndighedspåbud m.v.,

- indeværende års og de forrige års regnskabsmateriale er til stede og fortsat opbevares på betryggende vis,
- ledelsen er bekendt med kravene i Persondataforordningen, og har iværksat en gennemgang af virksomhedens håndtering af persondata med henblik på at afdække og rette eventuelle mangler i forhold til lovgivningen, og
- ledelsen er ikke en politisk eksponeret person, eller er nærtstående familiemedlem eller nær samarbejdspartner med en politisk eksponeret person.

Besvigelser

- Der ikke har været uregelmæssigheder eller besvigelser, som har omfattet ledelsen eller andre medarbejdere, der har en væsentlig rolle i regnskabsaflæggelsen eller i selskabets interne kontroller, eller som kunne have haft væsentlig indvirkning på årsregnskabet,
- ledelsen har givet revisor oplysning om resultatet af ledelsens vurdering af risikoen for, at årsregnskabet kan indeholde væsentlig fejlinformation, som følge af besvigelser, og
- ledelsen har givet revisor alle væsentlige oplysninger vedrørende eventuelle besvigelser eller formodninger om besvigelser, som ledelsen har kendskab til, og som kan have påvirket selskabet eller årsregnskabet.

Fuldstændighed

- Årsregnskabet indeholder de nødvendige oplysninger til bedømmelse af selskabets resultat og den finansielle stilling pr. 31. december 2017,
- alle forhold, der er væsentlige for årsrapporten, er behandlet i ledelsesberetningen, der giver en redelig redegørelse for de forhold, som ledelsesberetningen omhandler,
- der ikke, ud over det i årsregnskabet og ledelsesberetningen anførte i perioden fra regnskabsårets udløb og indtil dato, er indtrådt væsentlige forhold, eller opstået tab eller tabsrisici, af væsentlig betydning for bedømmelse af selskabets indtjening eller finansielle stilling,
- samtlige indtægter og omkostninger for regnskabsåret er med i årsregnskabet og er periodiseret korrekt,
- selskabet har opfyldt alle kontrakter, som ved manglende opfyldelse kan have væsentlig indflydelse på årsregnskabet,
- ledelsen ikke har planer eller intentioner, der væsentligt kan ændre de regnskabsmæssige værdier eller klassifikationen af aktiver og forpligtelser i årsregnskabet,
- alle aktiver, der tilhører selskabet, er til stede pr. 31. december 2017, og at vurderingen af disse er foretaget forsvarligt og i overensstemmelse med god og forsigtig forretningsskik, samt fremgår på rigtig måde af årsregnskabet,
- ingen af de selskabets tilhørende aktiver er pantsatte, eller behæftet med ejendomsforbehold, ud over det i årsregnskabet anførte,
- varebeholdningens værdiansættelse er forsvarlig, herunder at nedskrivning for ukurans er tilstrækkelig og rimelig, samt at varebeholdningen er værdiansat, som beskrevet i årsregnskabet,
- ledelsen ikke har planer om at ændre i produktlinjer eller andre planer eller intentioner, som vil medføre overskydende eller ukurante varebeholdninger,
- de foretagne hensættelser til imødegåelse af tab er tilstrækkelige til at dække den risiko, der pr. 31. august 2018 hviler på aktiverne. Herudover er der ikke tale om mere end normal forretningsmæssig risiko,

- selskabet ikke har påtaget sig veksel-, kautions-, garanti-, pensions- eller lignende forpligtelser, som ikke fremgår af årsregnskabet,
- ledelsen fuldstændigt har oplyst om optioner, aftaler om optioner, warrants mv. og oplysningerne er indregnet i årsregnskabet,
- alle væsentlige gældsforpligtelser, der påhviler selskabet, er medtaget i og fremgår på rigtig måde af årsregnskabet,
- der ikke, ud over det i årsregnskabet anførte, er rejst retssager, skattesager, miljøkrav eller andre krav, som har væsentlig betydning for bedømmelse af selskabets finansielle stilling,
- eventualforpligtelser er tilstrækkeligt oplyst i årsregnskabet,
- selskabets kapitalberedskab skønnes tilstrækkeligt til dækning af selskabets fortsatte drift i det kommende regnskabsår, og
- årsregnskabet ikke indeholder væsentlige fejlinformationer eller udeladelser.

Randers, 31. januar 2018

Direktionen:

Lars Larsen

13. Bilag 3 – Den uafhængige revisors revisionspåtegning

Den uafhængige revisors revisionspåtegning

Til kapitalejerne i B Selskab

Konklusion

Vi har revideret årsregnskabet for B Selskab for regnskabsåret 1. januar – 31. december 201x, der omfatter resultatopgørelse, balance og noter, herunder anvendt regnskabspraksis. Årsregnskabet udarbejdes efter årsregnskabsloven.

Det er vores opfattelse, at årsregnskabet giver et retvisende billede af selskabets aktiver, passiver og finansielle stilling pr. 31. december 201x samt af resultatet af selskabets aktiviteter for regnskabsåret 1. januar – 31. december 201x i overensstemmelse med årsregnskabsloven.

Grundlag for konklusion

Vi har udført vores revision i overensstemmelse med internationale standarder om revision og de yderligere krav, der er gældende i Danmark. Vores ansvar ifølge disse standarder og krav er nærmere beskrevet i revisionspåtegningens afsnit "Revisors ansvar for revisionen af årsregnskabet". Vi er uafhængige af selskabet i overensstemmelse med internationale etiske regler for revisorer (IESBA's Etiske regler) og de yderligere krav, der er gældende i Danmark, ligesom vi har opfyldt vores øvrige etiske forpligtelser i henhold til disse regler og krav. Det er vores opfattelse, at det opnåede revisionsbevis er tilstrækkeligt og egnet som grundlag for vores konklusion.

Ledelsens ansvar for årsregnskabet

Ledelsen har ansvaret for udarbejdelsen af et årsregnskab, der giver et retvisende billede i overensstemmelse med årsregnskabsloven. Ledelsen har endvidere ansvaret for den interne kontrol, som ledelsen anser for nødvendig for at udarbejde et årsregnskab uden væsentlig fejlinformation, uanset om denne skyldes besvigelser eller fejl.

Ved udarbejdelsen af årsregnskabet er ledelsen ansvarlig for at vurdere selskabets evne til at fortsætte driften; at oplyse om forhold vedrørende fortsat drift, hvor dette er relevant; samt at udarbejde årsregnskabet på grundlag af regnskabsprincippet om fortsat drift, medmindre ledelsen enten har til hensigt at likvidere selskabet, indstille driften eller ikke har andet realistisk alternativ end at gøre dette.

Revisors ansvar for revisionen af årsregnskabet

Vores mål er at opnå høj grad af sikkerhed for, om årsregnskabet som helhed er uden væsentlig fejlinformation, uanset om denne skyldes besvigelser eller fejl, og at afgive en revisionspåtegning

med en konklusion. Høj grad af sikkerhed er et højt niveau af sikkerhed, men er ikke en garanti for, at en revision, der udføres i overensstemmelse med internationale standarder om revision og de yderligere krav, der er gældende i Danmark, altid vil afdække væsentlig fejlinformation, når sådan findes. Fejlinformationer kan opstå som følge af besvigelser eller fejl og kan betragtes som væsentlige, hvis det med rimelighed kan forventes, at de enkeltvis eller samlet har indflydelse på de økonomiske beslutninger, som regnskabsbrugerne træffer på grundlag af årsregnskabet.

Som led i en revision, der udføres i overensstemmelse med internationale standarder om revision og de yderligere krav, der er gældende i Danmark, foretager vi faglige vurderinger og opretholder professionel skepsis under revisionen. Herudover:

- Identificerer og vurderer vi risikoen for væsentlig fejlinformation i årsregnskabet, uanset om denne skyldes besvigelser eller fejl, udformer og udfører revisionshandlinger som reaktion på disse risici samt opnår revisionsbevis, der er tilstrækkeligt og egnet til at danne grundlag for vores konklusion. Risikoen for ikke at opdage væsentlig fejlinformation forårsaget af besvigelser er højere end ved væsentlig fejlinformation forårsaget af fejl, idet besvigelser kan omfatte sammensværgelser, dokumentfalsk, bevidste udeladelser, vildledning eller tilsidesættelse af intern kontrol.
- Opnår vi forståelse af den interne kontrol med relevans for revisionen for at kunne udforme revisionshandlinger, der er passende efter omstændighederne, men ikke for at kunne udtrykke en konklusion om effektiviteten af selskabets interne kontrol.
- Tager vi stilling til, om den regnskabspraksis, som er anvendt af ledelsen, er passende, samt om de regnskabsmæssige skøn og tilknyttede oplysninger, som ledelsen har udarbejdet, er rimelige.
- Konkluderer vi, om ledelsens udarbejdelse af årsregnskabet på grundlag af regnskabsprincippet om fortsat drift er passende, samt om der på grundlag af det opnåede revisionsbevis er væsentlig usikkerhed forbundet med begivenheder eller forhold, der kan skabe betydelig tvivl om selskabets evne til at fortsætte driften. Hvis vi konkluderer, at der er en væsentlig usikkerhed, skal vi i vores revisionspåtegning gøre opmærksom på oplysninger herom i årsregnskabet eller, hvis sådanne oplysninger ikke er tilstrækkelige, modificere vores konklusion. Vores konklusioner er baseret på det revisionsbevis, der er opnået frem til datoen for vores revisionspåtegning. Fremtidige begivenheder eller forhold kan dog medføre, at selskabet ikke længere kan fortsætte driften.
- Tager vi stilling til den samlede præsentation, struktur og indhold af årsregnskabet, herunder noteoplysningerne, samt om årsregnskabet afspejler de underliggende transaktioner og begivenheder på en sådan måde, at der gives et retvisende billede heraf.

Vi kommunikerer med den øverste ledelse om blandt andet det planlagte omfang og den tidsmæssige placering af revisionen samt betydelige revisionsmæssige observationer, herunder eventuelle betydelige mangler i intern kontrol, som vi identificerer under revisionen.

Udtalelse om ledelsesberetningen

Ledelsen er ansvarlig for ledelsesberetningen.

Vores konklusion om årsregnskabet omfatter ikke ledelsesberetningen, og vi udtrykker ingen form for konklusion med sikkerhed om ledelsesberetningen.

I tilknytning til vores revision af årsregnskabet er det vores ansvar at læse ledelsesberetningen og i den forbindelse overveje, om ledelsesberetningen er væsentligt inkonsistent med årsregnskabet eller vores viden opnået ved revisionen eller på anden måde synes at indeholde væsentlig fejlinformation.

Vores ansvar er derudover at overveje, om ledelsesberetningen indeholder krævede oplysninger i henhold til årsregnskabsloven.

Baseret på det udførte arbejde er det vores opfattelse, at ledelsesberetningen er i overensstemmelse med årsregnskabet og er udarbejdet i overensstemmelse med årsregnskabslovens krav. Vi har ikke fundet væsentlig fejlinformation i ledelsesberetningen.

By, dato

Revisionsvirksomhedens navn

CVR-nr. xx xx xx xx

Revisors navn

Revisors titel

MNE-nr. xx xx xx xx